

Stichting Pensioenfonds Caribisch Nederland

Jaarrapport 2013

Stichting Pensioenfonds Caribisch Nederland

Bulevar Gob. N. Debrot #31

Kralendijk - Bonaire CN

Telefoon: +599 - 717 0984

Fax: +599 - 717 0985

E-mail: secretaris.PCN@montae.nl

Internetsite: www.pensioenfondscn.com

INHOUDSOPGAVE

Pagina

A	Voorwoord	4
B	Kerncijfers	6
C	Karakteristieken van het pensioenfonds	9
D	Verslag van de Raad van Toezicht	15
E	Bestuursverslag	19
	Bestuursverslag	20
	Pensioenparagraaf	26
	Beleggingenparagraaf	29
	Financiële paragraaf	39
	Risicoparagraaf	43
	Verwacht en gepland voor 2014	44

JAARREKENING

1	Balans per 31 december 2013	47
2	Staat van baten en lasten over 2013	48
3	Kasstroomoverzicht 2013	49
4	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	50
5	Toelichting op de balans per 31 december 2013	56
6	Toelichting op de staat van baten en lasten over 2013	71

OVERIGE GEGEVENS

1	Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum	77
2	Resultaatverdeling	77
3	Actuariële verklaring	78
4	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	79

BIJLAGEN

1	Verloopstaat deelnemers	82
---	-------------------------	----

A VOORWOORD

VOORWOORD

Het afgelopen boekjaar heeft in het teken gestaan van de financiële uitgangspunten. Het bestuur hecht aan een periodieke evaluatie van de rekenrente en verzekeringstechnische grondslagen om een gezonde financiële organisatie te behouden. Onderzoek dat PCN heeft laten uitvoeren heeft bijvoorbeeld aangetoond dat de bevolking van Caribisch Nederland steeds langer leeft. Deze toegenomen levensverwachting betekent voor PCN dat de pensioenen steeds langer uitgekeerd worden. Om dit te kunnen blijven doen, is het nodig om de voorziening voor pensioenverplichtingen te verhogen. De toezichthouder verlangt van PCN dat dit in een keer gebeurt. Hierdoor is de dekkingsgraad van PCN eind 2013 gedaald tot onder het minimaal vereiste niveau. Het bestuur heeft een herstelplan ingediend bij DNB, waarin is uitgewerkt hoe de financiële positie binnen de daartoe gestelde wettelijke termijnen naar verwachting zal zijn herstelt. In het verslag van het bestuur wordt nader ingegaan op de beleidswijzigingen en het herstelplan.

PCN blijft een pensioenfonds in ontwikkeling. In 2013 is een adequaat inzicht verkregen in de financiële verplichtingen, op basis waarvan voor het eerste een ALM-studie heeft kunnen plaatsvinden. De ALM-studie heeft inzicht gegeven in de ontwikkeling van de financiële positie van PCN op de korte- en lange termijn. Dit stelt het bestuur in staat om het beleid aan te laten sluiten bij deze verwachtingen.

Ook de operationele organisatie heeft zich in 2013 verder ontwikkeld. Naast een verdere professionalisering van het kantoor op Bonaire, heeft PCN ook een loket geopend op Sint Eustatius, en wordt ook op Saba regelmatig spreekuur gehouden voor de deelnemers en werkgevers.

Het bestuur kijkt terug op een intensief bestuurlijk jaar, en zal zich in 2014 blijven inspannen om de toekomstige inkomens van de deelnemers zo goed mogelijk te beheren.

Bonaire, 12 juni 2014

H.W.T. Linkels,
Voorzitter Stichting Pensioenfonds Caribisch Nederland

B KERNCIJFERS

KERNCIJFERS

Deelnemers, gewezen deelnemers en pensioentrekenden

	31-12-2013		31-12-2012		31-12-2011	
Deelnemers	2.586	64,2	2.377	64,3	2.236	73,4
Gewezen deelnemers	826	20,5	715	19,3	644	21,1
Pensioentrekenden	617	15,3	607	16,4	556	18,2
Verschil voorlopige schatting 2011	-	-	-	-	-388	-12,7
	<u>4.029</u>	<u>100,0</u>	<u>3.699</u>	<u>100,0</u>	<u>3.048</u>	<u>100,0</u>

Enmalige koopsommen & pensioenpremiebijdragen, -uitkeringen en -uitvoeringskosten & VUT-regeling (x USD 1.000)

	2013	2012	2011 (verlengd boekjaar)
Enmalige koopsommen	-	-	245.720
Pensioenpremiebijdragen	13.809	10.818	13.517
Pensioenuitkeringen	-8.787	-8.747	-6.924
Uitvoeringskosten pensioenregeling	-1.910	-1.690	-1.474
VUT-regeling:			
VUT-premiebijdragen	396	582	1.607
Afboeking VUT-premiebijdragen 2010	-	-6	-
VUT-uitkeringen	-364	-544	-1.560
Uitvoeringskosten VUT-regeling	-32	-32	-47
VUT-regeling	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

Technische voorzieningen, stichtingskapitaal en reserves, aanwezig pensioenvermogen (x USD 1.000) en dekkingsgraad (%)

	31-12-2013	31-12-2012	31-12-2011
Technische voorzieningen	281.874	242.316	223.830
Stichtingskapitaal en reserves	-2.700	27.722	26.664
Beleggingen voor risico pensioenfonds	276.277	269.591	250.847
Liquide middelen	2.854	3.288	2.516
Saldo overige activa en passiva	43	-2.841	-2.869
Aanwezig pensioenvermogen	<u>279.174</u>	<u>270.038</u>	<u>250.494</u>
Aanwezige dekkingsgraad	99,0	111,4	111,9
Minimaal vereiste dekkingsgraad	100,0	100,0	100,0
Vereiste dekkingsgraad	118,0	100,0	100,0

Verdeling beleggingsportefeuille voor risico pensioenfonds (x USD 1.000)

	31-12-2013		31-12-2012		31-12-2011	
		%		%		%
Vastgoed beleggingen	597	0,2	190	0,1	10	-
Aandelen	63.299	22,9	54.179	20,1	45.555	18,2
Vastrentende waarden	207.017	74,9	212.746	78,9	198.342	79,1
Derivaten	-	-	17	-	2.152	0,9
Overige beleggingen	5.364	2,0	2.459	0,9	2.803	1,0
Totaal beleggingen	276.277	100,0	269.591	100,0	248.862	99,2
Derivaten met negatieve waarde	-	-	-	-	1.985	0,8
Totaal beleggingen activa	276.277	100,0	269.591	100,0	250.847	100,0

Beleggingsopbrengsten en kosten vermogensbeheer risico pensioenfonds (x USD 1.000)

	2013	2012	2011 (verlengd boekjaar)
Directe opbrengsten	7.266	6.033	4.327
Indirecte opbrengsten	-624	14.049	-4.144
Kosten vermogensbeheer	-880	-942	-277
	5.762	19.140	-94

C KARAKTERISTIEKEN VAN HET PENSIOENFONDS

KARAKTERISTIEKEN VAN HET PENSIOENFONDS

Stichting Pensioenfonds Caribisch Nederland is een bedrijfstakpensioenfonds als bedoeld in artikel 1 van de Pensioenwet BES. Het bestuur van het fonds streeft als eindverantwoordelijk uitvoerder van de door sociale partners overeengekomen pensioenregeling naar een optimale kwaliteit, zorgvuldigheid en openheid met betrekking tot die uitvoering.

Doelstelling van het fonds

Het fonds heeft ten doel om, als bedrijfstakpensioenfonds voor de bedrijfstak overheid, onderwijs, zorg en daarmee gelieerde lichamen in Caribisch Nederland, de pensioenovereenkomst van de aangesloten lichamen uit te voeren. Het fonds voert de in de Pensioenwet ambtenaren BES (hierna PW ambtenaren BES) opgedragen werkzaamheden uit.

Bestuur

Het bestuur van het fonds bestaat uit vier leden. Twee bestuursleden worden voor benoeming voorgedragen door de vertegenwoordiging van overheidswerkgevers op de BES-eilanden bestaande uit de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN), het openbaar lichaam Bonaire (OLB), het openbaar lichaam Sint Eustatius (OLE) en het openbaar lichaam Saba (OLS). Twee bestuursleden worden voorgedragen door de vakorganisaties van werknemers die zijn toegelaten tot het sectoroverleg Caribisch Nederland. Het bestuur benoemt de leden. De leden worden benoemd voor een periode van vier jaar en kunnen terstond worden herbenoemd.

Het lidmaatschap van het bestuur eindigt door het verstrijken van de zittingsduur, door bedanken door het bestuurslid, door overlijden, door intrekking van zijn benoeming door de gezamenlijke organisaties, zoals bedoeld in het vierde lid, die hem hebben voorgedragen of doordat het bestuurslid in een gezagsverhouding komt te staan tot het bestuur. Het lidmaatschap eindigt eveneens door ontslag door het bestuur wegens zwaarwichtige reden. In dat geval verzoekt het bestuur de voordragende organisaties als bedoeld in het vierde lid een ander lid voor te dragen.

Het bestuur benoemt uit zijn midden een voorzitter, een secretaris, een plaatsvervangend voorzitter en een plaatsvervangend secretaris.

Het fonds wordt vertegenwoordigd door het bestuur of door de voorzitter tezamen met de plaatsvervangend voorzitter. Daarnaast kan het bestuur aan een bestuurslid of aan een of meer medewerkers van het bestuurbureau of aan derden schriftelijk volmacht tot vertegenwoordiging verlenen.

Het bestuur bestuurt het fonds en is belast met de dagelijkse leiding van het fonds. Het bestuur neemt daarbij in acht dat het dagelijks beleid van het fonds bepaald wordt door ten minste twee personen (vier-ogen-principe).

Het bestuur richt zich bij het vervullen van zijn taak naar de belangen van de bij het fonds betrokken deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden, andere aanspraakgerechtigden en aangesloten werkgevers en zorgt er voor dat dezen zich door het bestuur op evenwichtige wijze vertegenwoordigd kunnen voelen.

Ieder bestuurslid is verplicht te zorgen dat het bepaalde bij of krachtens de PW BES en PW ambtenaren BES alsmede de bepalingen van de statuten en reglementen worden nageleefd, en dat het beleid van het fonds gevoerd wordt overeenkomstig de Actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) van het fonds.

Intern Toezicht

Raad van Toezicht

Het fonds draagt zorg voor intern toezicht zoals bedoeld in artikel 5c lid 1a van de PW BES. Hiertoe heeft het fonds statutair een Raad van Toezicht ingericht. De Raad van Toezicht bestaat uit drie onafhankelijke leden. De voorzitter van de Raad van Toezicht wordt benoemd door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Een lid wordt benoemd door de Raad van Toezicht op voordracht van de werkgeversvertegenwoordiging. Een lid wordt benoemd door de Raad van Toezicht op voordracht van de vakorganisaties.

De Raad van Toezicht heeft ten minste de volgende taken:

- a. het beoordelen van beleids- en bestuursprocedures en -processen en de checks and balances binnen het fonds;
- b. het beoordelen van de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd;
- c. het beoordelen van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn;
- d. het vaststellen van de vergoeding voor de leden van het bestuur.

Daarbij heeft de Raad van Toezicht recht op:

- a. alle informatie die het nodig acht om zijn taak goed te kunnen uitvoeren;
- b. overleg met het bestuur over alle bestuurstaken;
- c. overleg met de externe accountant en certificerend actuaris.

Het bestuur brengt voorgenomen besluiten ten aanzien van de pensioenpremie, toeslagverlening, herstelplan, beleggingsbeleid, benoeming en ontslag van de externe accountant en ontbinding van het fonds ter kennis van de Raad van Toezicht. Voorgenomen besluiten ten aanzien van de genoemde onderwerpen alsmede de begroting en verantwoording van het fonds worden definitief nadat de Raad van Toezicht daarmee heeft ingestemd.

De Raad van Toezicht is als volgt samengesteld:

- 1 Mw. A.Th.B. Bijleveld-Schouten, voorzitter
- 1 C.J.A. Maas, plaatsvervangend voorzitter (werkgeversvertegenwoordiger)
- 1 Vacature, lid (werknemersvertegenwoordiger)

De heer H.F. Domacassé is benoemd tot aspirant-lid van de Raad van Toezicht. De verwachting is dat de heer Domacassé in 2014 als volwaardig lid de vacature in de Raad van Toezicht zal gaan vervullen.

Advies- en verantwoordingsorgaan

Het fonds zal een advies- en verantwoordingsorgaan instellen. In 2013 heeft het bestuur het traject voor de verkiezingen met betrekking tot het Advies- en verantwoordingsorgaan in gang gezet. Het advies- en verantwoordingsorgaan zal bestaan uit vertegenwoordigers van de actieve deelnemers, de pensioengerechtigden en de werkgevers. Zetels en stemmen zullen gelijk verdeeld worden over deze drie geledingen.

Extern toezicht

Externe accountant

Het bestuur heeft Ernst & Young Dutch Caribbean te Curaçao aangesteld als externe accountant. De externe accountant controleert de administratie van het fonds en brengt jaarlijks een rapport uit over de financiële toestand van het fonds en de controle van het door het bestuur uit te brengen jaarverslag. Hiertoe legt hij een verklaring af.

Certificerend actuaris

Het bestuur heeft Buck Consultants N.V. aangesteld als bevoegd actuaris die het actuariële verslag waarmerkt.

Gedragscode

Het fonds beschikt over een gedragscode die voor bestuurders, leden van de Raad van Toezicht, en andere door het fonds aan te wijzen betrokkenen voorschriften geeft ter voorkoming van belangenconflicten en van misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij het fonds aanwezige informatie of zaken. De bestuurders, leden van de Raad van Toezicht en andere door het fonds aan te wijzen betrokkenen ondertekenen de gedragscode en jaarlijks een verklaring van naleving.

Deskundigheid

In de kring van personen die het beleid van het pensioenfonds bepalen of mede bepalen, is ten minste een zodanig niveau van kennis en ervaring aanwezig dat het pensioenfonds behoorlijk wordt bestuurd. Het beleid van het fonds wordt bepaald of mede bepaald door personen die deskundig zijn in verband met de uitoefening van het bedrijf van het pensioenfonds. Ten minste twee personen in de kring van (mede)beleidsbepalers hebben meerjarige ervaring in het besturen van een organisatie. Het fonds hanteert conform de 'Beleidsregels beleidsbepaling en toetsing pensioenfondsen' van DNB (artikel 5a van de PW BES) een deskundigheidsplan. Dit plan heeft als doel de deskundigheid van het bestuur en van de Raad van Toezicht blijvend op een dusdanig niveau te houden, dat naar het oordeel van DNB de deskundigheid voldoende is met het oog op de belangen van de bij het fonds betrokken deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en overige aanspraakgerechtigden.

Uitbesteding

Het bestuur heeft onder behoud van zijn verantwoordelijkheden een aantal werkzaamheden uitbesteed. Uitbesteding vindt plaats conform het bij of krachtens artikel 26b van de PW BES bepaalde.

Uitbesteding brengt risico's met zich mee. Voor het fonds houdt het uitbestedingsrisico met name in dat de pensioenadministrateur, vermogensbeheerder en alle andere partijen waaraan is uitbesteed niet handelen in overeenstemming met het aan hen verstrekte mandaat.

Het fonds zorgt voor een systematische analyse van de risico's die samenhangen met de uitbesteding van werkzaamheden en legt deze vast. Het fonds maakt de analyse op het niveau van zijn eigen organisatie in zijn geheel en op het niveau van de onderscheiden bedrijfsonderdelen. Tevens voert het fonds een adequaat beleid en beschikt het over procedures en maatregelen met betrekking tot de uitbesteding van werkzaamheden, als onderdeel van een beheerste en integere bedrijfsvoering. Verder beschikt het fonds over toereikende procedures, maatregelen, deskundigheid en informatie om de uitvoering van de uitbesteede werkzaamheden te kunnen beoordelen.

Pensioenbeheer

Het bestuur heeft het pensioenbeheer uitbesteed aan Syntrus Achmea Pensioenbeheer N.V. (hierna: de pensioenadministrateur). Het pensioenbeheer omvat op hoofdlijnen:

- a. administreren van werkgevers;
- b. administreren van deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden;
- c. administreren van deelnemersaanspraken en -rechten;
- d. factureren en incasseren van de pensioenpremie;
- e. verzorgen van uitkeringen en bijbehorende inhoudingen en afdrachten;
- f. verzorgen van informatievoorziening en advies op het gebied van de pensioenuitvoering;
- g. verzorgen van standaard actuariële dienstverlening;
- h. verzorgen actuariel rapport;
- i. verzorgen van de financiële administratie van het fonds waaronder het opstellen van het jaarrapport en het opstellen en indienen van rapportages aan DNB.

Vermogensbeheer en Fiduciair Beheer

Het bestuur heeft het vermogensbeheer en Fiduciair Beheer uitbesteed aan Syntrus Achmea Vermogensbeheer B.V. (hierna: SAVB). Het bestuur is eindverantwoordelijk voor het beleggingsbeleid.

Het bestuur van het fonds is met SAVB met betrekking tot het totale belegde vermogen een mandaat overeengekomen, ook wel beleggingsrichtlijnen genoemd. Deze richtlijnen worden jaarlijks vastgesteld en bestaan onder meer uit de normportefeuille, de tactische bandbreedtes, rebalancing, eventueel afdekking van valuta's en risico's (rente, inflatie, aandelen), de beleggingsrestricties en benchmarks voor beleggings(sub)categorieën en regio's.

Het Fiduciair Beheer omvat hoofdzakelijk:

- a. advisering over het bepalen van het strategisch beleid en doelstellingen;
- b. operationeel vermogensbeheer (beheren beleggingsmandaat);
- c. invulling geven aan verantwoord beleggen;
- d. operationeel balansbeheer bestaande uit het uitvoeren van het cashmanagement;
- e. vermogensbeheer administratie waaronder administratie en consolidatie en rapportage;
- f. bijdragen aan de invulling van het jaarwerk;
- g. monitoring en riskmanagement.

In het geval SAVB de beleggingsrichtlijnen overschrijdt, dient SAVB direct contact op te nemen met het bestuur van het fonds. In 2013 is geen sprake geweest van overschrijding van de beleggingsrichtlijnen.

Bestuursondersteuning

Het fonds heeft de bestuursondersteuning uitbesteed aan Montae Bestuurscentrum B.V. (Montae). Hiertoe is een overeenkomst gesloten tussen het fonds en Montae. Onder de taken van Montae vallen het beschikbaar stellen van een ambtelijk secretaris die de secretariële ondersteuning van het fonds (bestuur, Raad van Toezicht, de Commissie van Beroep en het Advies- en verantwoordingsorgaan) verzorgt en het adviseren van het fondsbestuur.

De voornaamste taken van de ambtelijk secretaris zijn:

- a. tijdige aanlevering van agenda en vergaderstukken;
- b. verzorgen van een vaste en efficiënte vergaderstructuur en de totale logistiek omtrent een dergelijke vergadering;
- c. het verzorgen (of laten verzorgen) en controleren van declaraties;
- d. zorgen voor een heldere verslaglegging;
- e. zorg dragen voor een correct verloop van procedures inzake besluitvorming,
- f. adviesaanvragen en dergelijke;
- g. het op eenduidige en toegankelijke wijze archiveren van de fondsdocumenten;
- h. het adequaat opvolgen van acties van bestuursleden;
- i. het inschakelen van de externe accountant en extern actuaire en het coördineren van de werkzaamheden van de externe partijen;
- j. het coördineren van het drukken en verzenden van documenten van het fonds ten behoeve van de (gewezen) deelnemers en het toezien op de uitvoering hiervan;
- k. het zorgen voor briefpapier met het logo van het fonds;
- l. het verzorgen van het bestuursverslag in het jaarrapport;
- m. het monitoren van de financiële administratie en het geven van betalingsopdrachten aan de uitvoeringsorganisatie.

De ambtelijk secretaris onderhoudt het contact met externe partijen en verzorgt de communicatie met de werkgever en (gewezen) deelnemers. Deze communicatie bestaat uit het voeren van gesprekken met (gewezen) deelnemers en het beantwoorden van telefonische vragen en vragen die schriftelijk worden gesteld. Tevens bewaakt de secretaris de verplichtingen die uit deze contacten komen.

De secretaris is aanspreekpunt voor de werkgevers en spreekt in voorkomende gevallen bij nalatigheid, op initiatief van de uitvoeringsorganisatie, de werkgevers aan. Tevens bewaakt de secretaris het documentenbestand en de financiële administratie.

Mede voor de uitvoering van deze taken heeft het fonds de beschikking over eShare. Het bestuur heeft een contract afgesloten met eShare Limited in Engeland. eShare is een webgebaseerd bestuurdersportal om vergaderingen te organiseren, taken uit te zetten en te monitoren, de genomen besluiten (inclusief onderbouwing en wijze van totstandkoming) en fondsstukken te archiveren.

Het adviseren van het fondsbestuur door Montae richt zich op de volgende vier elementen:

- a. checks and balances ten opzichte van de uitvoeringsorganisatie;
- b. advisering (pensioenrecht, actuarial, vermogensbeheer en governance);
- c. onderhouden van relaties;
- d. onderhouden van deskundigheid van bestuursleden.

Herverzekeraar

De financiële risico's van overlijden zijn ondergebracht bij Delta Lloyd Herverzekeringsmaatschappij N.V. op basis van een stop loss verzekering met een prioriteit van \$ 250.000 en een eigen behoud van \$ 40.000 per leven.

Uitvoering VUT-regeling

Op verzoek van de Nederlandse Staat voert PCN de VUT-regeling uit van de werkgevers die zijn aangesloten bij PCN. Namens PCN is deze uitvoering ondergebracht bij Syntrus Achmea. De werkzaamheden betreffen het vaststellen van de hoogte van de VUT-uitkering, en het declareren van de kosten (inclusief de uitvoeringskosten) hiervan bij de werkgevers. De geldstromen van pensioen en VUT zijn gescheiden. De kosten voor de VUT worden per kwartaal vooraf bij de werkgevers in rekening gebracht. Als de kosten niet betaald zijn door de werkgever, wordt de uitkering direct stopgezet. PCN heeft immers geen andere financieringsbronnen voor de VUT-uitkeringen dan de betalingen door de werkgevers. Er wordt geen voorziening aangehouden.

D VERSLAG VAN DE RAAD VAN TOEZICHT

VERSLAG VAN DE RAAD VAN TOEZICHT

2013 heeft voor PCN in het teken gestaan van aanpassingen in het beleid met betrekking tot de rekenrente en de sterftegrondslagen. Daarnaast hebben zich wijzigingen voorgedaan in de bestuurlijke organisatie van het pensioenfonds.

Rekenrentebeleid

De Raad van Toezicht heeft het traject van het bestuur gevolgd om te komen tot nieuw beleid voor de rekenrente. De Raad van Toezicht steunde daarbij het standpunt van het bestuur, dat de wetgeving gericht is op het hanteren van een vaste rekenrente. Daarnaast past een vaste rekenrente naar het oordeel van de Raad van Toezicht in de omgeving waarin PCN opereert. Het bestuur heeft evenwel onder druk van de toezichthouder het rekenrentebeleid aangepast. De toezichthouder heeft daarbij aangegeven dat voor de rekenrente uitgegaan dient te worden van een risicovrije rente. Dit heeft het bestuur uiteindelijk vertaald naar een rentecurve die gebaseerd is op de USD-swaprente. De Raad van Toezicht is van oordeel dat het bestuur binnen het door de toezichthouder afgedwongen kader de juiste afwegingen heeft gemaakt bij het vormgeven van het rekenrentebeleid.

Sterftegrondslagen

Wat betreft de sterftegrondslagen heeft het bestuur onderzoek laten doen naar de sterfteontwikkeling in Caribisch Nederland. De Raad van Toezicht onderschrijft de uitkomsten van dit onderzoek, en steunde het voorstel van het bestuur voor een geleidelijke overgang naar Nederlandse Prognosetafel 2012-2062. Een geleidelijke overgang in 10 jaar is naar de mening van de Raad van Toezicht prudent, en passend bij het uitgangspunt van de zogenaamde beleidsarme omzetting. Daarnaast zou een geleidelijke invoering ruimte bieden voor verbetering van de financiële positie van PCN door de afwikkeling van de boedelscheiding. Een geleidelijke invoering zou voorkomen dat het pensioenfonds in een dekkingstekort raakt, en met het uitzicht op afwikkeling van de boedelscheiding zou een kortetermijnherstelplan voorkomen kunnen worden.

De Raad van Toezicht is dan ook teleurgesteld in het standpunt dat DNB hieromtrent, waarbij DNB een overgang ineens heeft opgelegd. Deze overgang heeft geleid tot een situatie van onderdekking. De Raad van Toezicht ervaart vanaf de oprichting van PCN dat DNB in het toezicht op het pensioenfonds de fase en ontwikkeling waarin het pensioenfonds zich bevindt onvoldoende onderkent. Naar de mening van de Raad van Toezicht projecteert de toezichthouder te eenzijdig de situatie van (Europees) Nederlandse pensioenfonds op PCN, hetgeen naar het oordeel van de Raad van Toezicht niet in het belang is van de deelnemers. De Raad van Toezicht verwacht dat DNB zich er rekenschap van geeft dat PCN nog in een fase van opbouw en ontwikkeling is, hetgeen ook maatwerk van de toezichthouder vereist.

Samenstelling Raad van Toezicht

In 2012 heeft de Raad van Toezicht de gezamenlijke vakorganisaties van werknemers, die aangesloten zijn bij het sectoroverleg, verzocht om een voordracht te doen voor een lid voor de Raad van Toezicht. Vanwege het uitblijven van een dergelijke voordracht heeft de Raad van Toezicht aangekondigd zelf een kandidaat te werven. De Raad van Toezicht heeft daarbij de heer H.F. Domacassé bereid gevonden zitting te nemen in de Raad van Toezicht. De heer Domacassé is door DNB positief getoetst op betrouwbaarheid. Om te voldoen aan de deskundigheidsvereisten is een opleidingstraject gestart. Na afronding van dit traject zal de heer Domacassé voor verdere toetsing bij DNB worden aangemeld. In een eerdere fase heeft de Raad van Toezicht ervaren dat DNB moeite heeft met het op passende wijze toetsen van leden van het bestuur en van de Raad van Toezicht, hetgeen tot een lange procedure heeft geleid. De Raad van Toezicht verwacht thans van DNB een constructieve opstelling, waarbij naast deskundigheid ook rekening wordt gehouden met het belang van vertegenwoordiging vanuit Caribisch Nederland in de Raad van Toezicht. De heer Domacassé participeert sinds 2013 naar volle tevredenheid als aspirant-lid in de Raad van Toezicht.

Ontwikkelingen binnen het bestuur

Het bestuur van PCN heeft in augustus 2013 bij de Raad van Toezicht aangegeven dat een onhoudbare situatie was ontstaan binnen het bestuur. De aanleiding voor deze bestuurlijke impasse was gelegen in het feit dat drie bestuurders het vertrouwen hadden opgezegd in de heer B.H.J. de Regt (werknemersvertegenwoordiger in het bestuur). De heer De Regt was daarbij verzocht zijn zetel in het bestuur op te geven. De heer De Regt heeft dit geweigerd, waardoor een situatie ontstond waarin het naar de mening van de Raad van Toezicht onmogelijk was om invulling te geven aan de bestuurlijke verantwoordelijkheden. Dit heeft de Raad van Toezicht ertoe gebracht de heer De Regt te schorsen, juist omdat net op dat moment belangrijke besluiten moesten worden genomen in het kader van onder andere het herstelplan. De situatie heeft uiteindelijk geleid tot ontslag van de heer De Regt door het bestuur, gesteund door de Raad van Toezicht. Naar aanleiding van de ontwikkelingen binnen het bestuur constateert de Raad van Toezicht dat het bestuur zich heeft ontwikkeld in die zin dat de bestuursleden elkaar onderling kritisch aan (durven) spreken.

De Raad van Toezicht is ermee bekend dat het bestuur de gezamenlijke vakorganisaties die zijn aangesloten bij het sectoroverleg heeft verzocht een nieuwe kandidaat voor het bestuur voor te dragen. De gezamenlijke vakorganisaties hebben hier geen gehoor aan gegeven. Hierdoor is het bestuur genoodzaakt zelf een kandidaat te selecteren. De Raad van Toezicht dringt er thans bij het bestuur op aan om hier op zeer korte termijn invulling aan te geven, waar mogelijk in nauw contact met de bonden. De Raad van Toezicht is van mening dat het bestuur kwetsbaar is en dat het bestaan van een langdurige vacature de kwetsbaarheid van een klein bestuur als van PCN verhoogd.

De Raad van Toezicht heeft kennis genomen van het rooster van aftreden dat het bestuur in 2013 heeft opgesteld, en heeft voorgelegd aan het sectoroverleg. Volgens dit rooster van aftreden eindigt de zittingsduur van de heer W.S. Johnson (werkgeversvertegenwoordiger) in oktober 2014. Het bestuur heeft de Raad van Toezicht ervan in kennis gesteld dat de gezamenlijke werkgevers die zijn toegelaten tot het sectoroverleg, is verzocht een kandidaat voor opvolging van de heer Johnson voor te dragen. In verband met de lengte van de opvolgingsprocedure lijkt het de Raad van Toezicht belangrijk in de toekomst zeer vroegtijdig met het zoeken naar kandidaten voor opvolging te starten.

Integriteit

De Raad van Toezicht hecht sterk aan de naleving van algemeen geldende normen en waarden, en meer specifiek aan het naleven van de gedragscode van PCN. De Raad van Toezicht steunt dan ook in sterke mate het initiatief van het bestuur om een onderzoek naar de integriteit van de bestuursleden uit te laten voeren door een onafhankelijke instantie.

Vergoedingsregeling bestuur

In 2013 heeft de Raad van Toezicht besloten tot een aanpassing van de vergoedingsregeling voor de bestuursleden. De vergoedingsregeling is daarbij gekoppeld aan de functie van eilandgedeputeerde op Bonaire, waarbij voor de voorzitter wordt uitgegaan van een tijdsbesteding van negen dagen per maand, en voor de overige bestuursleden van vijf dagen per maand.

Formele adviesaanvragen

Het bestuur heeft in 2013 formele adviesaanvragen ingediend bij de Raad van Toezicht ten aanzien van de volgende onderwerpen

- 1 Wijziging van het rekenrentebeleid
- 1 Wijziging van de sterftegrondslagen
- 1 Het ontslag van de heer B.H.J. de Regt als bestuurslid
- 1 De hoogte van de (doorsnee)premie voor 2014
- 1 Het niet verlenen van indexatie per 1 januari 2014

De Raad van Toezicht heeft daarbij ingestemd met de voorstellen van het bestuur.

Den Haag, 12 juni 2014

Pensioenfonds Caribisch Nederland
De Raad van Toezicht

Mw. A.Th.B. Bijleveld-Schouten
Voorzitter

Dhr. C.J.A. Maas
Plaatsvervangend voorzitter

E BESTUURSVERSLAG

BESTUURSVERSLAG

Vergaderingen

Het bestuur van PCN vergaderde in 2013 zes keer. Er heeft twee maal een gezamenlijk overleg met de Raad van Toezicht plaatsgevonden. De vergaderingen vonden plaats op Saba, Sint Eustatius, Curaçao en in Nederland. In de vergaderingen zijn onder andere de volgende onderwerpen aan de orde gekomen:

- 1 Het rekenrentebeleid
- 1 De verzekeringstechnische grondslagen
- 1 Het beleggingsbeleid
- 1 De begroting
- 1 De bestuurlijke organisatie
- 1 Operationele organisatie en huisvesting
- 1 Uitvoering van het incassobeleid
- 1 Wijzigingen in de statuten
- 1 Communicatiebeleid- en uitvoering
- 1 Digitalisering deelnemerdossiers
- 1 ALM-studie
- 1 Herstelplan
- 1 Risicomanagement
- 1 Overeenkomst bestuursondersteuning

Deskundigheidsontwikkeling

Het bestuur heeft conform het deskundigheids- en opleidingsplan diverse cursussen en seminars gevold, waaronder:

- 1 Leergang SPO II
  - Leergang bestaande uit vier modules
  - Wetgeving en Beleid
  - Financieel beleid
  - Vermogensbeheer
  - Besturen in de praktijk
- 1 Opleiding Besturen Pensioenfonds Nyenrode
  - Tweedaagse cursus inzake besturen van pensioenfonds in turbulente tijden over onder andere vermogensbeheer, ALM en risicomanagement
- 1 SPO Opleiding Masterclass Besturen van een Pensioenfonds
- 1 World Pension Summit

Daarnaast heeft het bestuur de vergaderingen gecombineerd met opleiding door Montae en door Ortec over specifieke onderwerpen, zoals over het rekenrente-onderzoek, onderzoek naar sterfteontwikkeling en "asset liability management".

Onderzoek sterfteontwikkeling en rekenrente

Bij de staatkundige wijzigingen binnen het Koninkrijk de Nederlanden per 10 oktober 2010 gold als uitgangspunt een beleidsarme transitie van de wet- en regelgeving van de voormalige Nederlandse Antillen naar de BES-eilanden. In dat kader heeft PCN zowel de rekenrente als de verzekeringstechnische grondslagen die gehanteerd werden door de rechtsvoorganger van PCN, het Algemeen Pensioenfonds voor de Nederlandse Antillen, gehandhaafd.

Sterfteontwikkeling

Als verzekeringstechnische grondslagen werd uitgegaan van de Nederlandse periodetafel GBM/V 2000-2005.

Vanuit het oogpunt van prudentie, heeft het bestuur van PCN in 2013 besloten onderzoek te laten doen naar de sterfteontwikkeling van de bevolking in Caribisch Nederland. Dit onderzoek heeft aangetoond dat de sterfteontwikkeling in Caribisch Nederland afwijkt van de sterfteontwikkeling in het Europese deel van Nederland, maar ook dat de sterftetrend een vergelijkbaar patroon volgt. Het effect op de voorziening pensioenverplichtingen op basis van de sterfteontwikkeling in Caribisch Nederland blijkt vergelijkbaar met het effect op basis van de sterftetafel zoals die voor pensioenfondsen in Nederland is voorgeschreven. Dit hangt samen met het huidige deelnemersbestand van PCN (verdeling man/vrouw, leeftijdsverdeling, de hoogte van de pensioenen).

Het bestuur van PCN ziet in de uitkomsten van het onderzoek aanleiding om de verzekeringstechnische grondslagen aan te passen. Het bestuur heeft daarbij een afweging gemaakt tussen het construeren van een specifieke sterftetafel voor Caribisch Nederland en het toepassen van een Nederlandse sterftetafel. Gezien de complexiteit van het construeren en onderhouden van een specifieke sterftetafel en het geringe effect op de voorziening pensioenverplichtingen heeft PCN besloten om de AG Prognosetafel 2012-2062 onder toepassing van de correctiefactoren van het Verbond van Verzekeraars (ES-P2a) in verband met de zogenaamde verzekerdensterfte toe te passen.

Het bestuur sluit daarmee niet uit om in de toekomst eventueel alsnog over te gaan op een lokale sterftetafel. Het bestuur zal periodiek onderzoeken hoe de sterfte in Caribisch Nederland zich ontwikkelt ten opzichte van die van Nederland en welke invloed dit heeft op de voorziening pensioenverplichtingen.

Rekenrente

In de Pensioenwet BES is bepaald dat de rekenrente maximaal 4% is. In 2013 heeft het bestuur een aantal besprekingen gehad met De Nederlandsche Bank (DNB) over de te hanteren rekenrente. DNB heeft daarbij aangegeven te verwachten dat PCN de pensioenverplichtingen op marktwaarde waardeert.

PCN heeft onderzoek uit laten voeren naar een passende rekenrente voor de waardering van de pensioenverplichtingen. Op basis van dit onderzoek is het bestuur van mening dat de pensioenwet BES uitgaat van een vaste rekenrente, maar volgt het bestuur het principe dat als de beleggingen gewaardeerd worden op markrenten, dit ook voor de verplichtingen zou moeten gelden. Vanaf 2014 wordt voor de waardering van de verplichtingen dan ook uitgegaan van een risicovrije rente. Het bestuur van PCN heeft besloten hiertoe de USD-swapcurve als uitgangspunt te hanteren.

De vaste rekenrente wordt jaarlijks getoetst aan de zogenaamde interne rente op basis van de USD-swapcurve ultimo oktober van enig jaar en de verwachte PCN-specifieke kasstromen.

Als de interne rente ultimo oktober meer dan 0,25 procentpunt (25 basispunten) afwijkt van de op dat moment gehanteerde vaste rekenrente, wordt de vaste rekenrente voor het komende boekjaar aangepast. Deze aanpassing geschiedt met stappen van 0,1 procentpunt (10 basispunten). Voor de aanpassing geldt dat de vaste rekenrente na aanpassing binnen de bandbreedte valt van 25 basispunten rond de interne rente (zowel naar boven als naar beneden), ofwel:

$(i-25 \text{ bp}) < r < (i+25 \text{ bp})$, met i is de interne rente en r de rekenrente.

Daarnaast wordt de rekenrente zodanig vastgesteld dat die met tenminste 10 basispunten binnen de bandbreedte ligt:

$(i-25 \text{ bp}) + 10 \text{ bp} < r < (i+25 \text{ bp}) - 10 \text{ bp}$.

Om de interne rente te berekenen wordt eerst de VPV bepaald op basis van de verwachte PCN-specifieke kasstromen en de USD-swapcurve. Vervolgens wordt een vaste rente i bepaald vanuit de aldus berekende VPV en de verwachte PCN-specifieke kasstromen.

Voor 2014 is de rekenrente vastgesteld op 3,75%.

Herstelplan

In de Pensioenwet BES is opgenomen dat PCN drie jaar na de transitiedatum over een vereist eigen vermogen dient te beschikken. Omdat de zogenaamde boedelscheiding nog niet is afgerond, heeft er nog geen eindafrekening plaatsgevonden tussen het Algemeen Pensioenfonds voor de Nederlandse Antillen en Nederland. De gelden die Nederland uit deze boedelscheiding ontvangt, worden door Nederland overgedragen aan PCN. Het uitblijven van deze boedelscheiding heeft ertoe geleid dat PCN per 10 oktober 2013, de datum waarop de eis ten aanzien van het eigen vermogen in werking trad, niet over het vereist eigen vermogen beschikte en in reservetekort kwam. PCN heeft in verband met het reservetekort een langetermijnherstelplan opgesteld per 30 september 2013 en ingediend bij DNB.

Door de overgang naar de AG Prognosetafel per 31 december 2013, is de voorziening pensioenverplichtingen met bijna 10 procentpunt toegenomen. Dit leidde tot een daling van de financiële positie tot onder het minimum vereist eigen vermogen. Het bestuur heeft per 31 december 2013 een gecombineerd lange- en kortetermijnherstelplan (hierna: het herstelplan) opgesteld en ingediend bij DNB.

Op basis van de continuïteitsanalyse die onderdeel uitmaakt van het herstelplan, heeft het bestuur geconcludeerd dat bij het handhaven van het huidige beleid, PCN binnen de wettelijke termijnen uit herstel raakt. Het bestuur heeft vooralsnog besloten om het huidige premie-, beleggings- en indexatiebeleid te handhaven. In 2014 zal het bestuur, afhankelijk van de voortgang van de afrekening van de boedelscheiding, het beleid opnieuw evalueren.

ALM studie

Het bestuur heeft in 2013 voor het eerst een volledige ALM studie uitgevoerd. Het bestuur heeft de opdracht voor een ALM-studie uitbesteed aan Ortec Finance. In de ALM studie is uitvoerig gekeken naar de effecten van de verschillende sturingsmiddelen op de financiële positie en de koopkracht. De ALM-studie heeft aangetoond dat de premie een krachtig sturingsinstrument is, hetgeen samenhangt met het relatief jonge deelnemersbestand. Daarnaast toont de ALM-studie aan dat een zekere uitbreiding van zakelijke waarden in de portefeuille een positieve invloed heeft op het verwachte rendement en het risico binnen de beleggingsportefeuille. Op basis van deze eerste ALM-studie heeft het bestuur een principe besluit genomen voor het verhogen van het percentage in zakelijke waarden. Na deze ALM-studie is echter het beleid ten aanzien van de verzekeringstechnische grondslagen en de rekenrente gewijzigd. In het voorjaar van 2014 heeft PCN daarom opnieuw een ALM-studie uit laten voeren waarin het nieuwe beleid is meegenomen. Gezien de herstelsituatie waarin PCN zich bevindt, is de beleidsruimte beperkt. Op basis van de ALM-studie van 2014 is het bestuur voornemens om enerzijds het renterisico te beperken, en tegelijkertijd het percentage in zakelijke waarden te verhogen, waarbij het totale risicobudget gelijk wordt gehouden. Het bestuur is van mening dat deze aanpassingen in het beleggingsbeleid in het belang zijn voor de verschillende stakeholders en de verhouding tussen risico en rendement verbeteren.

Bestuurlijke organisatie

Raad van Toezicht

In 2013 is de heer H.F. Domacassé als aspirant-lid toegetreden tot de Raad van Toezicht. De heer Domacassé is afkomstig van Bonaire, en vertegenwoordigt de deelnemers binnen de Raad van Toezicht. Als aspirant-lid woont de heer Domacassé de vergaderingen van de Raad van Toezicht bij en heeft hij toegang tot alle documenten van PCN, doch heeft hij geen stemrecht. De verwachting is dat in september 2014 toetsing door DNB plaats vindt, waarna de aspirant status wordt opgeheven en de heer Domacassé volwaardig lid wordt van de Raad van Toezicht.

Bestuur

In het derde kwartaal van 2013 is een vacature ontstaan in het bestuur door het vertrek van de heer B.H.J. de Regt. Deze vacature betreft een van de werknemersvertegenwoordigers. Het bestuur heeft conform de statuten de gezamenlijke vakorganisaties gevraagd een kandidaat voor te dragen. De gezamenlijke vakorganisaties hebben hier geen gehoor aan gegeven binnen de daartoe gestelde (statutaire) termijn. Het bestuur heeft aangekondigd in verband met het waarborgen van de kwaliteit en continuïteit van het bestuur, bij het uitblijven van een voordracht door de gezamenlijke vakorganisaties, zelf een bestuurslid te zullen werven. De verwachting is dat de vacature dit in het tweede kwartaal van 2014 wordt ingevuld.

Naar aanleiding van het ontstaan van de vacature zijn de functies binnen het bestuur opnieuw verdeeld. De heer V.F. Marcha is benoemd tot plaatsvervangend voorzitter, de heer W.S. Johnson is benoemd tot secretaris.

Advies- en verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft in verband met de urgente dossiers zoals de onderzoeken naar de rekenrente en sterftetafels, het reservetekort en de onderdekking en de ontstane vacature in het bestuur, besloten de oprichting van het Advies- en verantwoordingsorgaan uit te stellen tot de eerste helft van 2014. PCN is in het eerste kwartaal gestart met het werven van kandidaten in de verschillende geledingen en op de verschillende eilanden binnen Caribisch Nederland. In het tweede kwartaal zullen verkiezingen plaatsvinden en worden de leden van het Advies- en verantwoordingsorgaan benoemd.

Operationele organisatie

In 2013 heeft het bestuur besloten om naast het kantoor op Bonaire, een loket te openen op Sint Eustatius. De vertegenwoordiger van PCN op Sint Eustatius fungeert als aanspreekpunt voor de deelnemers en werkgevers op de bovenwindse eilanden, waartoe zij ook regelmatig kantoor houdt op Saba.

In februari 2014 is een nieuwe ambtelijk secretaris aangetreden. De ambtelijk secretaris is verantwoordelijk voor de contacten met werkgevers en deelnemers, en ondersteunt het bestuur van PCN op operationeel gebied.

Statutenwijziging

In 2013 heeft het bestuur besloten tot enkele aanpassingen in de statuten. Het betreft hoofdzakelijk correcties van enige onjuistheden in de statuten met betrekking tot wet- en regelgeving. Daarnaast is de samenstelling van het Advies- en verantwoordingsorgaan in de statuten opgenomen en zijn diverse bepalingen met betrekking tot het bestuur gewijzigd dan wel toegevoegd. Dit betreft onder andere de zittingsduur van de bestuursleden en leden van de Raad van Toezicht en de mogelijkheden tot herbenoeming en ontslag:

- 1 Artikel 6 Bestuur (herbenoeming, beëindiging lidmaatschap en rouleren van voorzittersfunctie)
- 1 Artikel 14 Cie. van Beroep (samenstelling)
- 1 Artikel 16 Raad van Toezicht (zittingsduur en beëindiging lidmaatschap)
- 1 Artikel 17 Advies- en verantwoordingsorgaan (samenstelling en totstandkoming)

Het bestuur heeft conform artikel 16 lid 2 van de statuten de voorgenomen wijzigingen doorgevoerd na het sectoroverleg hierover gehoord te hebben en na formele instemming te hebben verkregen van de Raad van Toezicht.

Contacten met de Raad van Toezicht

Het bestuur en de Raad van Toezicht hebben twee keer gezamenlijk vergaderd en op de volgende onderwerpen formeel instemming gevraagd en verkregen van de Raad van Toezicht:

- 1 Statutenwijziging
- 1 Begroting 2013
- 1 Begroting 2014
- 1 Wijziging rekenrentebeleid
- 1 Wijziging verzekeringstechnische grondslagen
- 1 Het kortetermijnherstelplan
- 1 Premie 1 januari 2014
- 1 Het niet verlenen van indexatie per 1 januari 2014

Daarnaast heeft de Raad van Toezicht zich betrokken getoond bij de ontstane vacature in het bestuur en de investering van PCN in een kantoorpand voor PCN op Bonaire. De Raad van Toezicht heeft de bespreking van de uitkomsten van de eerste ALM studie en de jaarwerkvergadering bijgewoond.

Contacten met de Toezichthouder

In 2013 is regelmatig contact geweest met DNB. Er heeft overleg plaatsgevonden over het rekenrentebeleid, de verzekeringstechnische grondslagen en de herstelsituatie van PCN. Daarnaast heeft DNB een onderzoek uitgevoerd naar het beleggingsbeleid en de uitvoering daarvan. Het bestuur heeft DNB op de hoogte gesteld van het ontstaan van een vacature in het bestuur.

Kosten van de pensioenregeling

De door het pensioenfonds gemaakte kosten 2013 zijn als volgt te specificeren:

Kosten (x USD 1.000)	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Administratiekosten	605	472
Adviseurs- en controlekosten	873	1.006
Vermogensbeheerkosten (incl. transactiekosten)	1.009	1.284
Overige kosten	<u>432</u>	<u>212</u>
	<u><u>2.919</u></u>	<u><u>2.974</u></u>

Kosten afgezet tegen gemiddeld belegd vermogen

Kosten vermogensbeheer (excl. transactiekosten) in % gemiddeld belegd vermogen	0,33%	0,31%
Transactiekosten in % gemiddeld belegd vermogen	0,04%	0,19%
Kosten administratie, adviseurs en overige kosten in % gemiddeld belegd vermogen	0,69%	0,65%

Kosten per deelnemer in USD (excl. kosten vermogensbeheer)

Kosten per deelnemer en pensioentrekkende	596	566
Kosten per deelnemer, gewezen deelnemer en pensioentrekkende	474	457

Impact van gesaldeerde bedragen in de jaarrekening

Over 2013 is in de staat van baten en lasten in de jaarrekening een beleggingsresultaat van USD 5,8 miljoen verantwoord. Uit de toelichting op de staat van baten en lasten blijkt dat USD 880 duizend als kosten van vermogensbeheer zijn verantwoord. In de fondsen waarin het pensioenfonds belegt, is echter ook sprake van andere kosten die niet afzonderlijk zijn verantwoord in de jaarrekening. Deze kosten, waarvan het grootste deel een inschatting van de gemaakte transactiekosten betreffen, bedragen in 2013 USD 129 duizend (2012: USD 342 duizend). Deze kosten zijn op dit moment verantwoord in de indirecte beleggingsopbrengsten. Indien deze kosten zouden zijn verantwoord als kosten van vermogensbeheer, dan zou het in de jaarrekening verantwoorde beleggingsresultaat nog steeds USD 5,8 miljoen bedragen, maar dan zou de onderverdeling in dit resultaat als volgt zijn:

Beleggingsresultaten (x USD 1.000)	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Directe beleggingsopbrengsten	7.266	6.033
Indirecte beleggingsopbrengsten	-495	14.391
Vermogensbeheerkosten	<u>-1.009</u>	<u>-1.284</u>
	<u><u>5.762</u></u>	<u><u>19.140</u></u>

In de kosten van vermogensbeheer 2013 is USD 118 duizend (2012: USD 513 duizend) geschat. Dit zijn schattingen van de gemaakte transactiekosten en performance gerelateerde kosten.

PENSIOENPARAGRAAF

Pensioenregeling

De pensioenregeling behelst de uitvoering van de tussen de Minister van Binnenlandse Zaken, sectorwerkgever BES met de bonden overheidspersoneel overeengekomen pensioenovereenkomst. Deze pensioenovereenkomst is een uitkeringsovereenkomst. Het betreft een pensioenafpraak waarbij het te verkrijgen pensioen wordt vastgesteld in concrete jaarlijkse pensioenbedragen.

De pensioenen die verkregen kunnen worden volgens de pensioenregeling zijn:

- 1 Ouderdomspensioen;
- 1 Nabestaandenpensioen (voor gehuwden);
- 1 Wezenpensioen;
- 1 Invaliditeitspensioen.

De hoogten van deze pensioenen zijn afhankelijk van de diensttijd en de pensioengrondslag, waarbij de pensioengrondslag gelijk is aan het ambtelijk inkomen verminderd met de franchise. De franchise is gelijk aan het product van 12 maal 10/7 van het bedrag van de maandelijkse uitkering van het wettelijke ouderdomspensioen zonder toeslagen, bedoeld in de AOV.

Het ouderdomspensioen gaat in op de eerste van de maand waarin de (gewezen) deelnemer zijn AOV-gerechtigde leeftijd bereikt. Het jaarlijkse ouderdomspensioen is gelijk aan 1,75% van de pensioengrondslag op de datum van opname in de regeling vermenigvuldigd met de diensttijd. Bij wijziging van de pensioengrondslag wordt het jaarlijkse ouderdomspensioen verhoogd of verlaagd met 1,75% maal de toekomstige diensttijd. Er is derhalve sprake van een middelloonregeling.

Het nabestaandenpensioen bedraagt 70% van het ouderdomspensioen. Het wezenpensioen bedraagt voor pensioengerechtigde kinderen 14% van het ouderdomspensioen, waarbij een verdubbeling geldt voor volle wezen.

Toeslagenbeleid

Het fonds kent een voorwaardelijke toeslagregeling. Uitgangspunt hierbij is dat de pensioenaanspraken en pensioenrechten in principe jaarlijks per 1 januari worden aangepast aan de prijsontwikkeling. Onder prijsontwikkeling wordt verstaan het gemiddelde van de prijsontwikkelingen van Saba, Sint Eustatius en Bonaire gewogen naar het aantal inwoners per eiland. Hierbij geldt de prijsontwikkeling ultimo november volgens de publicatie van het CBS.

De mate van toeslagverlening is afhankelijk van de financiële positie van het fonds ultimo november van enig jaar. Indien de financiële positie van het fonds als voldoende kan worden beschouwd, zal in beginsel volledige indexatie worden verleend.

De financiële positie van het fonds is toereikend indien het vermogen van het fonds ten minste uitkomt op het vereist eigen vermogen. De dekkingsgraad mag door de indexatie nimmer onder het vereist eigen vermogen uitkomen: de indexatie wordt dan beperkt zodanig dat het vermogen op het vereist eigen vermogen uitkomt.

Indien de financiële positie van het fonds ontoereikend is, zal geen of slechts gedeeltelijke indexatie kunnen worden verleend. De indexatiekorting geldt in gelijke mate voor pensioenaanspraken als pensioenrechten. De indexatiekorting kan bij een toereikende financiële positie in de toekomst alsnog worden toegekend (na-indexatie). Het percentage van na-indexatie is maximaal gelijk aan de som van de in het verleden niet toegekende aanpassingen aan de bezoldigingswijzigingen met een algemeen karakter. De na-indexatie wordt niet eerder toegepast dan dat in enig jaar de volledige indexatie toegekend is. De na-indexatie in enig jaar mag nimmer leiden tot een vermogen onder het vereist eigen vermogen. De toekenning van de na-indexatie vindt plaats bij bestuursbesluit op basis van een continuïteitsanalyse waaruit zichtbaar is dat de verwachte ontwikkeling van de dekkingsgraad zodanig is dat er naar inzicht van het bestuur ruimte is voor het toekennen van na-indexatie.

Jaarlijks stelt het bestuur van het fonds vast of en in hoeverre de financiële positie van het fonds toereikend is om de in de vorige leden genoemde indexatie te financieren. Het bestuur van het fonds beslist vervolgens of en in hoeverre de hiervoor genoemde indexatie geheel of gedeeltelijk kan worden verleend.

De toeslagverlening wordt gefinancierd uit overrendementen. Er bestaat geen recht op toeslagen. Er wordt door het fonds geen reserve aangehouden om de toekomstige toeslagen te kunnen toekennen en er wordt geen opslag op de premie gehanteerd voor de toeslagverlening.

Een besluit om in enig jaar een toeslag te verlenen, vormt geen garantie voor in toekomstige jaren te verlenen toeslagverlening. Ook een aaneengesloten toeslagverlening over een reeks van jaren houdt geen inperking in van de beleidsvrijheid die het bestuur van het fonds heeft.

Het bestuur van het fonds voert ten minste eens in de drie jaar een continuïteitsanalyse uit die onder meer inzicht biedt in de mate waarin de voorwaardelijke toeslagverlening naar verwachting kan worden toegekend.

Verleende toeslagen

Op basis van het toeslagenbeleid heeft het bestuur besloten de pensioenaanspraken voor actieven, slapers en pensioengerechtigden per 1 januari 2014 niet te verhogen.

Financiering

Kostendekkende premie

Het fonds stelt jaarlijks een kostendekkende premie vast. Deze premie wordt bepaald als de som van de volgende componenten:

- a. actuariële koopsom voor de inkoop van de nieuwe aanspraken;
- b. opslag van 1,25% voor "smartegeld";
- c. risicopremie voor het overlijdensrisico;
- d. risicopremie voor het arbeidsongeschiktheidsrisico (4% over de bedragen in de voorgaande bullits);
- e. opslag voor solvabiliteit conform artikel 32 lid 4 van de PW BES. Hierbij wordt uitgegaan van het gemiddelde van het tactische en strategische vereist eigen vermogen;
- f. uitvoeringskosten, zijnde de uitvoeringskosten vermeerderd met de kosten vermogensbeheer.

Feitelijke premie

De feitelijk ontvangen premie dient ten minste gelijk te zijn aan de kostendekkende premie.

Elke werkgever is een pensioenbijdrage aan het pensioenfonds verschuldigd voor iedere in zijn dienst zijnde werknemer. De pensioenpremie wordt vanaf 1 januari 2011 geheven over de pensioengrondslag. De premie wordt jaarlijks vastgesteld. De premie is een percentage van de pensioengrondslag. De premie is maximaal gelijk aan 22% van het ambtelijk inkomen.

De premie voor 2012 is door het bestuur gehandhaafd op 26,1% van de pensioengrondslag, waarbij 1/3 van de premie (8,7%) door de werkgever wordt ingehouden op het salaris van de deelnemer, en 2/3 (17,4%) ten laste van de werkgever komt.

Incassobeleid

Het bestuur hecht veel belang aan tijdige premiebetaling en hanteert een stringent incassobeleid. Indien de werkgever de pensioenbijdragen niet of niet volledig betaalt, zal het pensioenfonds de betrokken werkgever uiterlijk een maand na het verstrijken van de betalingstermijn een eerste aanmaning sturen. Indien daarop binnen een maand niet of niet volledig is betaald, zal het pensioenfonds de werknemers hierover informeren. Gelijktijdig zal het fonds de premie, wettelijke of reglementaire boeten en aanmaningskosten invorderen per dwangbevel.

Indien drie maanden daarna nog steeds niet of niet volledig is betaald, zal het pensioenfonds de opbouw van pensioenaanspraken van de betrokken werknemers beëindigen, onderscheidenlijk beperken en de pensioenaanspraken op risicobasis geheel of gedeeltelijk doen vervallen.

Indien de maximale pensioenpremie niet toereikend blijkt te zijn, worden de toekomstig op te bouwen pensioenaanspraken door het bestuur van het pensioenfonds (eventueel tijdelijk) naar beneden bijgesteld. Een wijziging van de pensioenaanspraken gaat in op de eerste dag van het kalenderjaar volgend op het kalenderjaar waarbinnen het besluit tot het naar beneden bijstellen van de pensioenrechten is genomen.

Het bestuur bewaakt nauwgezet het betalingsgedrag van de aangesloten werkgevers. Over het algemeen worden de betalingsverplichtingen goed nageleefd. Er is echter een aantal instellingen uit de zorgsector waarbij PCN op weerstand stuit ten aanzien van de verplichte aansluiting bij het pensioenfonds, hetgeen zich mede uit in het niet nakomen van betalingsverplichtingen. Alhoewel de wettelijk verplichte aansluiting op weerstand stuit bij enkele zorginstellingen, is PCN gehouden de wet- en regelgeving na te leven. PCN is daarom overgegaan tot het opleggen van ambtshalve nota's en tot het uitvoeren van het incassobeleid van PCN.

BELEGGINGENPARAGRAAF

Algemeen

Terugblik economie en financiële markten 2013

Gematigde groei en lage inflatie

Gematigde groei, een ruim monetair beleid, politieke strubbelingen en een afzwakkende eurocrisis kenmerkten 2013. De wereldwijde economische groei bedroeg volgens het IMF circa 2,9% in 2013, maar de verschillen tussen de regio's waren groot. De economie in de Verenigde Staten groeide met circa 1,6%. De Eurozone kende per saldo economische krimp, al was er sprake van herstel gedurende het jaar. In de opkomende landen nam de economische groei af maar de groeicijfers liggen nog steeds beduidend hoger dan in de ontwikkelde landen. Per saldo bleef de inflatie laag, waardoor het voor centrale banken mogelijk was een zeer ruim monetair beleid te voeren.

De Amerikaanse centrale bank (Fed) handhaafde gedurende 2013 het opkoopprogramma van staats- en hypotheekgerelateerde obligaties. Dit beleid wordt in 2014 verkleind. De ECB verlaagde de beleidsrente in twee stappen naar het historisch lage niveau van 0,25%. De Bank of Japan continueerde het eind 2012 ingezette beleid van kwantitatieve verruiming.

De politiek blijft in veel landen een onzekere factor. In de Verenigde Staten stonden de Democraten en Republikeinen regelmatig lijnrecht tegenover elkaar aangaande de overheidsfinanciën. In Italië zorgde de euro sceptische verkiezingsuitslag voor onzekerheid. Ondanks een enkele oprisping, zoals de financiële problemen in Cyprus, nam de vrees over het uiteenvallen van de muntunie af.

Jaar van het aandeel

Vooraf het monetaire beleid drukte een belangrijke stempel op de financiële markten in 2013. De lage beleidsrentes en de diverse opkoopprogramma's waren een ondersteunende factor voor de meeste risicovolle beleggingen. Vooral aandelen uit de ontwikkelde markten profiteerden hiervan. De afbouw van het opkoopprogramma door de Fed in mei zorgde voor wereldwijd stijgende renteniveaus. Het rendement op veilige staatsobligaties die al in de portefeuille waren opgenomen was daardoor negatief. Vooral de opkomende markten bleken gevoelig voor de beleidsintenties van de Amerikaanse centrale bank. Het afzakken van de eurocrisis werd weerspiegeld in dalende renteniveaus in de periferie en een relatief sterke euro ten opzichte van de USD.

Amerikaanse staatsobligaties eindigden het afgelopen jaar in het rood. De stijging van de kapitaalmarktrente werd gedreven door de verwachte afbouw van het opkoopprogramma van de Fed, een beleidskoers die wordt aangeduid met de term 'tapering'. De obligaties van Europese kernlanden lieten een vergelijkbaar verloop zien. De neerwaartse bijstelling van de Nederlandse kredietwaardigheid door S&P had nauwelijks effect op de kapitaalmarktrente.

Inflatiegerelateerde obligaties hadden last van de reële rentestijging. Gecombineerd met de hogere duratie resulteerde dit in een min van bijna 4%.

De hoge rendementen voor Investment Grade Credits en High Yield uit 2012 werden niet geëvenaard, maar in 2013 zijn de behaalde rendementen nog wel hoger dan die op staatsobligaties van de kernlanden. Het totaalrendement op schuld papier uit de opkomende landen was negatief. Het rendement op Emerging Market Debt in harde valuta werd zowel negatief beïnvloed door de oplopende rente in de Verenigde Staten als een stijging van de risico-opslag. De lokale valuta variant had te lijden onder de forse koersdaling van de meeste opkomende marktvaluta's. Vooral landen met een tekort op de lopende rekening bleken erg kwetsbaar, waaronder: Indonesië, Zuid-Afrika, Brazilië en Turkije.

De aandelenmarkten van de ontwikkelde landen kenden een goed jaar. Door het zeer ruime monetaire beleid van de Bank of Japan (BoJ) is de Japanse aandelenmarkt in lokale valuta koploper. Het beleid van de BoJ leidde tot een forse daling van de Japanse yen wat gunstig uitwerkte op de winstgevendheid van Japanse exporteurs. Maar ook de Amerikaanse en Europese aandelenmarkten noteerden hoge rendementen. Naast de gematigde economische groei en het ruime monetair beleid, profiteerden aandelen van hun aantrekkelijke waardering. Opkomende markten bleven daarentegen fors achter. Afzwakkende economische groei in China, dalende grondstofprijzen, de forse depreciatie van de Japanse yen drukten de winstgevendheid van bedrijven uit de opkomende markten. Ook door de verwachte tapering stonden opkomende markten onder druk.

Het rendement op grondstoffenbeleggingen was matig in 2013. Ondanks dat de energiesector redelijk stand hield door een gestegen olieprijs, leverden de andere grondstoffen fors in. Vooral de edelmetalen stonden onder druk. Door de afzwakkende eurocrisis keerde het vertrouwen in de euro gedeeltelijk terug. Per saldo nam de Amerikaanse dollar in waarde af ten opzichte van de euro. De Japanse yen nam in waarde af ten opzichte van vrijwel alle belangrijke valuta's.

Vastrentende waarden

Het afgelopen jaar stond in het teken van een verbeterende Amerikaanse economie. De 'shutdown' van de Amerikaanse overheid, waar medio oktober een einde aan kwam, heeft nauwelijks invloed gehad op een verder economisch herstel. De Fed is inmiddels gestart met de afbouw van het steunprogramma waarbij de centrale bank Amerikaanse staatsobligaties en hypotheekleningen koopt. De Fed gaf aan, dat zij zelfs bij een werkloosheidspercentage van 6,5% of lager, haar beleidsrente niet zal verhogen. Wederom kwamen spreads van investment grade credits verder in tot het laagste niveau in 6 jaar, terwijl de lange rente in de Verenigde Staten verder opliep richting de 3%. Het totaalrendement op Amerikaanse staatsobligaties en bedrijfsleningen werd negatief beïnvloed door de oplopende rente in de Verenigde Staten.

High Yield:

Ondanks dat het hoge rendement voor high yield obligaties uit 2012 niet geëvenaard werd, was het rendement aanzienlijk hoger dan voor Amerikaanse staatsobligaties. Per saldo daalden de risico-opslagen waardoor, ondanks de stijgende staatsobligatie rente, toch een positief rendement genoteerd werd. Het bedrijfsleven staat er per saldo goed voor. Het aantal faillissementen is laag en de marktverwachting is dat dit voorlopig zo blijft. Daarnaast is er door de lage renteomgeving een aanhoudende vraag naar bedrijfsobligaties.

Emerging Market Debt Hard Currency:

Het totaalrendement op schuld papier uit de opkomende landen was negatief. Het rendement op deze belegging werd negatief beïnvloed door de oplopende rente in de VS en door een stijging van de risico-opslag. De belangrijkste ontwikkeling die hieraan ten grondslag lag was de economische groei. Structurele hervormingen, een verkrappend monetair beleid en lagere grondstoffenprijzen stonden het economische herstel in de weg.

Emerging Market Debt Local Currency:

Schuld papier uit opkomende landen in lokale valuta had te lijden onder de forse afname van de meeste valuta's. Het totaalrendement op deze categorie was fors negatief. Door de lagere economische groei, nemen de tekorten toe en daarmee ook de afhankelijkheid van buitenlands kapitaal. Dit leidt tot een toename van de bewegelijkheid op de valutamarkten.

Aandelen

Ondanks een aanhoudend somber beeld in Europa als gevolg van de eurocrisis, was 2013 een goed jaar voor aandelenbeurzen. Tegen het einde van het jaar werden diverse jaarrecords gevestigd.

Belangrijkste reden hiervoor was het aanhoudende ruime monetaire beleid van de verschillende centrale banken. Het beeld in de Verenigde Staten duidt op een gestaag doorzettende economische groei. In Europa lijkt de eurocrisis onder controle en zijn de vooruitzichten nu voorzichtig positief. In de opkomende markten is echter juist sprake van een afnemende groei. De Amerikaanse beurs steeg in Amerikaanse dollar gemeten met ruim 31%. De Europese beurzen stegen met ruim 25%. Opkomende markten daalden in euro's met 3%.

Hoewel de beurzen in de breedte flink stegen, was er sprake van duidelijke voorkeuren binnen de verschillende markten. Dit kwam tot uitdrukking in het soort aandelen dat werd gekocht. Aandelen van bedrijven van lagere kwaliteit (een minder stabiele winstgroei, lagere winstmarges of een matige balanskwaliteit) deden het beter dan aandelen van hogere kwaliteit. Ook deden goedkope (waarde)aandelen het beter dan groeiaandelen.

Het waren vooral de sectoren met een blootstelling aan de Europese economie die goed presteerden, zoals telecommunicatie en cyclische consumentengoederen. Sectoren met een blootstelling aan opkomende markten en grondstoffen bleven achter, zoals basismaterialen en energie.

Strategisch beleggingsbeleid

Doelstelling beleggingsbeleid

Het hoofddoel van het beleggingsbeleid is het, binnen aanvaardbare risicogrenzen, leveren van een optimale bijdrage aan het veiligstellen van de pensioenaanspraken. Gestreefd wordt naar rendementsoptimalisatie binnen een aanvaardbaar risicoprofiel en binnen de door het bestuur vastgestelde risicokaders en rekening houdend met de lang- en kortlopende verplichtingen van het fonds, de solvabiliteitseisen die aan haar worden gesteld en het premiebeleid.

Het strategisch beleggingsbeleid wordt afgeleid van de beleggingsdoelstelling.

Bij de start van het pensioenfonds in 2010 waren de verplichtingen nog niet volledig inzichtelijk. Voor dit inzicht was en is het bestuur afhankelijk van de opgaven door APNA en de werkgevers. Vanwege het ontbreken van een goed inzicht in de verplichtingenstructuur, heeft het bestuur bij aanvang gekozen voor een relatief defensief en eenvoudig beleggingsbeleid. Het doel was en is om de portefeuille, met inachtneming van de specifieke fondskenmerken en geldende wet- en regelgeving, nader af te stemmen op de verplichtingen, zodra deze met grote zekerheid zijn vastgesteld. In 2013 is een Asset Liability Management studie uitgevoerd.

Beleggingsbeleid 2013

De belangrijkste kenmerken van het in 2013 gevoerde beleggingsbeleid zijn hieronder weergegeven:

- 1 Er is gekozen voor een relatief defensief en eenvoudig beleggingsbeleid dat paste bij de vele onzekerheden rondom PCN in de beginperiode;
- 1 80% van het vermogen wordt belegd in vastrentende waarden, en 20% in zakelijke waarden;
- 1 Binnen de vastrentende portefeuille wordt het grootste deel belegd in Amerikaanse staatsobligaties en Amerikaanse bedrijfsobligaties met een relatief goede kredietwaardigheid. Een relatief beperkt belang bestaat uit bedrijfsobligaties met een wat lagere kredietwaardigheid en staatsobligaties van opkomende markten uitgegeven in zowel lokale valuta als 'harde' valuta zoals Amerikaanse dollar, Euro en Japanse Yen;
- 1 Er wordt belegd in Europese en Amerikaanse aandelen en aandelen van opkomende landen;
- 1 Er wordt een gematigd actief beleggingsbeleid gevoerd. Dit betekent dat de managers van de verschillende onderdelen van de portefeuille de mogelijkheid hebben om binnen de door het bestuur gestelde grenzen af te wijken van de benchmark om extra rendement te behalen;
- 1 Tactisch beleid tussen de verschillende beleggingen wordt niet toegestaan;
- 1 Omdat in 2013 een vaste rekenrente van toepassing is, wordt het renterisico niet afgedekt.

Ontwikkelingen beleggingsbeleid in 2013

Rekenrente, Sterftetafels en Vereiste Dekkingsgraad

Het afgelopen jaar heeft het bestuur onderzoek gedaan naar een rekenrente om de verplichtingen tegen te verdisconteren. Daarnaast heeft het onderzoek laten uitvoeren naar representatieve sterftetafels. Conform Pensioenwet BES geldt per 10/10/2013 het aanhouden van een vereist vermogen.

Financieel risicomanagement

Het pensioenfonds heeft verschillende malen gesproken over het beheersen van het risico in het totale beleggingsproces. In 2013 is de risicobeheersing verder vormgegeven door middel van gevoeligheidsanalyses op de grootste risicobronnen in de portefeuille: zakelijke waarden, rente en kredietrisico. Ook worden de risico's inzichtelijk gemaakt op basis van zowel de huidige vaste rekenrente als de USD swapcurve. In 2014 zal dit verder uitgewerkt worden.

Rebalancing

In het voorjaar van 2013 is de omvang van de rebalancing afgewogen tegen de ontwikkelingen op de financiële markt en de financiële situatie van het pensioenfonds. Het marktsentiment van de financiële markten vormde op dat moment geen beperking om de rebalancing conform mandaat uit te voeren. De portefeuille is in een 2e stap verder naar de strategische portefeuille gebracht. Per saldo zijn obligaties Investment Grade verkocht en obligaties opkomende markten en High Yield gekocht.

Diversificatie

Begin 2013 zijn obligaties opkomende landen uitgegeven in lokale valuta als nieuwe categorie geïntroduceerd voor een verdere optimalisatie van de vastrentende waarden portefeuille. Door te beleggen in de lokale valuta van opkomende markten wordt ingespeeld op de verwachte appreciatie van deze valuta als gevolg van de aantrekkende economische groei. Het totale belang in obligaties komende landen is hier mee uitgebreid. Ook de categorie High Yield is opgehoogd. De uitbreiding heeft plaatsgevonden ten laste van de Amerikaanse staats- en bedrijfsobligatie portefeuille.

Aanscherping van het beleggingsbeleid

Naar aanleiding van de sectorbrief van DNB over het themaonderzoek "Uitbesteding vermogensbeheer" heeft het pensioenfonds haar beleggingsbeleid verder aangescherpt. Dit is gedaan door de afspraken in de beleggingsrichtlijnen concreter te maken zoals het noemen van de manager waarmee iedere beleggingscategorie is ingevuld. Dit zorgt voor een eenduidige opdracht aan de beheerder waardoor beheerste en integere bedrijfsvoering kan worden gewaarborgd.

Het afgelopen jaar heeft het bestuur meegewerkt aan een beleggingsonderzoek van DNB.

Daarnaast is in 2013 stilgestaan bij:

- | Inzicht in kredietrisico;
- | Portefeuillebeheer (incl. resultaten since inception, strategische keuzes en selectieproces beleggingen);
- | Toelichting aandelen en vastrentende waarden beheerd bij Syntus Achmea Vermogensbeheer;
- | Kostentransparantie;
- | Update Financiële markten;
- | Jaarkalender, planning van activiteiten in de samenwerking met Montae en Syntus Achmea Vermogensbeheer;
- | Terugvordering bronbelasting;
- | Central clearing;
- | Financial Transaction Taks;
- | ISAE 3402 verklaring, risicomanagementprocessen Syntus Achmea.

Besluiten 2013

In 2013 zijn samenvattend de volgende besluiten genomen:

1. De invulling van de portefeuille Lokale Kansen zal in 2014 nader bekeken worden;
2. Verdere diversificatie binnen obligaties richting de strategische portefeuille door de nieuwe categorie obligaties opkomende landen in lokale valuta. Hiervoor is de vermogensbeheerder Stone Harbor geselecteerd.

Ontwikkeling beleggingsmandaat 2013

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van het strategisch beleggingsmandaat in 2013 weergegeven.

	Mix per 31/12/2013	Mix per 31/12/2012
Aandelen	20,0%	20,0%
- Europa	7,0%	7,0%
- Amerika	9,5%	9,5%
- Opkomende markten	3,5%	3,5%
Vastrentende waarden	80,0%	80,0%
- USD IG	68,5%	75,0%
- Global High Yield	5,0%	2,5%
- Emerging Market Debt	6,5%	2,5%
Liquiditeiten	0%	0%

Beleggingen

De waarde van de beleggingen over 2012 en 2013 zag er als volgt uit:

Waarde per 31-12-2012 (x USD 1.000): 269.591

Waarde per 31-12-2013 (x USD 1.000): 276.277

De verandering in de waarde van het belegd vermogen ontstaat door:

- 1 Portefeuille rendementen: Over 2013 is het rendement van de totale portefeuille: 2,4%;
- 1 Premiestortingen;
- 1 Pensioenuitkeringen.

Onderstaand zijn de kerngegevens van het belegd vermogen ultimo 2013 weergegeven:

<u>Beleggingscategorie</u>	<u>Mandaat</u>	<u>Waarde per</u> <u>31-12-2013</u> <u>(x USD 1.000)</u>	<u>Rendement</u> <u>2013</u> <u>Portefeuille</u>	<u>Rendement</u> <u>2013</u> <u>Benchmark</u>	<u>Outper-</u> <u>formance</u>
Totaal aandelen	20,0%	63.299	23,4%	23,1%	0,3%
- Europa	7,0%	23.002	25,4%	25,2%	0,2%
- Amerika	9,5%	60.637	31,3%	31,8%	-0,5%
- Opkomende markten	3,5%	9.660	-0,2%	-2,7%	2,5%
Totaal vastrentende waarden	80,0%	207.017	-2,6%	-2,4%	-0,2%
- USD Investment Grade	68,5%	176.480	-2,7%	-2,6%	-0,1%
- High Yield	5,0%	14.350	8,0%	7,8%	0,2%
- Opkomende markten (EMD)	6,5%	16.187	-10,2%	-8,7%	-1,5%
- <i>Harde valuta</i>	2,5%	6.536	-5,2%	-5,3%	0,1%
- <i>Lokale valuta</i>	4,0%	9.651	-11,5%	-8,9%	-2,6%
Overige beleggingen	0%	5.961			
Portefeuille excl. valuta-afdekking	100%	276.277			
Bijdrage valuta-afdekking	0%	0			
Portefeuille met valuta-afdekking	100%	276.277	2,4%	2,5%	-0,1%

Onderstaand zijn de kerngegevens van het belegd vermogen ultimo 2012 weergegeven:

<u>Beleggingscategorie</u>	<u>Mandaat</u>	<u>Waarde per</u> <u>31-12-2012</u> <u>(x USD 1.000)</u>	<u>Rendement</u> <u>2012</u> <u>Portefeuille</u>	<u>Rendement</u> <u>2012</u> <u>Benchmark</u>	<u>Outper-</u> <u>formance</u>
Totaal aandelen	20,0%	54.179	15,9%	16,0%	-0,1%
- Europa	7,0%	19.702	17,1%	19,1%	-2,0%
- Amerika	9,5%	24.851	15,1%	15,3%	-0,2%
- Opkomende markten	3,5%	9.626	10,7%	6,2%	4,5%
Totaal vastrentende waarden	80,0%	212.746	7,5%	7,9%	-0,4%
- Euro investment grade					
- USD Investment Grade	75,0%	193.988	6,9%	7,3%	-0,4%
- High Yield	2,5%	7.030	11,4%	13,1%	-1,7%
- Opkomende markten (EMD)	2,5%	11.728	15,9%	14,7%	1,2%
Overige beleggingen	0%	2.649			
Portefeuille excl. valuta-afdekking	100%	269.574	8,8%	9,2%	-0,4%
Bijdrage valuta-afdekking	0%	17	-0,7%		
Portefeuille met valuta-afdekking	100%	269.591	8,1%		

Performance 2013

Het resultaat op de vermogensbeheerportefeuille over 2013 kwam uit op 2,4%. In lijn met het rendement van de benchmark, dat uitkwam op 2,5%. Het positieve rendement op de aandelenportefeuille werd voor een groot deel teniet gedaan door het verlies op de vastrentende waarden portefeuille, maar per saldo resteert een bescheiden positief rendement.

Vastrentende waarden

Op de vastrentende waarden portefeuille is een rendement behaald van -2,6% versus een benchmarkrendement van -2,4%. De categorieën Amerikaanse staatsobligaties en staatsobligaties van opkomende landen in lokale valuta (Emerging Market Debt local currency) bleven achter bij de benchmark. De categorieën bedrijfsobligaties met een gedegen kredietwaardigheid (investment grade USD portefeuille) en staatsobligaties van opkomende landen in harde valuta (Emerging Market Debt hard currency) presteerden in lijn met de benchmark. De categorie bedrijfsobligaties met een hoger risicoprofiel (high yield obligaties) versloeg de benchmark ruim.

Het doel van het vastrentende waarden mandaat is om een veilige basis te bieden binnen de beleggingsportefeuille en hiermee aan de verplichtingen van het fonds te kunnen voldoen. Vanwege het feit dat de verplichtingen van het pensioenfonds in USD luiden bestaat de portefeuille daarom voor een groot deel uit Amerikaanse staatsobligaties. Binnen de beleggingscategorie vastrentende waarden belegt het pensioenfonds naast staatsobligaties ook in kredietwaardige bedrijfsobligaties, staatsobligaties uit opkomende landen en bedrijfsobligaties met een hoger risico (high yield obligaties). De staatsobligaties met de hoogste kredietwaardigheid en de betere bedrijfsobligaties hadden last van de stijgende rente en namen daardoor in waarde af. De belangrijkste positieve rendementen kwamen van high yield obligaties. Beleggingen in obligaties van opkomende markten droegen negatief bij aan het rendement.

Aandelen

De totale aandelenportefeuille van het pensioenfonds liet over 2013 een positief rendement zien van 23,4% versus een benchmarkrendement van 23,1%. Aandelen uit opkomende landen presteerden ruim beter dan de benchmark (2,5%), maar lieten in absolute zin een licht negatief rendement zien (-0,2%). In Europa werd een rendement behaald dat boven het rendement van de benchmark lag (25,4% versus 25,2%), in de Verenigde Staten werd een rendement in beneden de benchmark behaald (31,3% versus 31,8%).

De kernovertuiging bij aandelenproces van de Europese en Amerikaanse aandelenportefeuilles is dat inefficiënties in de markt systematisch en cijfermatig geïdentificeerd kunnen worden. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een combinatie van verschillende bewezen beleggingsstijlen. In de financiële literatuur worden deze beleggingsstijlen ook wel factorpremies genoemd.

In Europa lieten de stijlen waarde en momentum een zeer sterke performance zien. De stijl kwaliteit bleef achter. In de Verenigde Staten bleef kwaliteit ook achter. De verbeteringen die in 2012 zijn doorgevoerd in het model om de stijleffecten beter tot zijn recht te laten komen hebben geleid tot een positieve bijdrage aan het resultaat.

Organisatie vermogensbeheer

PCN heeft het vermogensbeheer en een aantal fiduciaire beheertaken uitbesteed aan Syntrus Achmea. De actuariel en beleggingsadviseur van PCN is Montae. De ALM en risicomanagement adviseur is Ortec. De organisatie binnen PCN ten aanzien van het vermogensbeheer is als volgt.

Informatievoorziening

De vermogensbeheerder levert per maand en per kwartaal rapportages ten aanzien van de beleggingen. De adviseur controleert deze rapportages en zet de belangrijkste conclusies met toelichting in maandelijkse voorleggers die aan het bestuur worden toegestuurd.

Besprekingen:

Vermogensbeheer is een vast onderwerp op de bestuursagenda. Het bestuur heeft twee keer een vergadering in Nederland gehad, waaraan Syntrus Achmea Vermogensbeheer heeft deelgenomen. De contacten met de vermogensbeheerder verlopen via de accountmanager. Verder is er regelmatig contact geweest tussen bestuursleden, de beleggingsadviseur en de vermogens- en fiduciair beheerder hetzij telefonisch dan wel via videoconferenties.

Verantwoordelijkheden

PCN heeft bepaalde adviestaken uitbesteed aan de fiduciair manager. De voorstellen van de fiduciair manager worden kritisch beoordeeld door de beleggingsadviseur. Op basis van voorstellen van de fiduciair beheerder, bereidt de beleggingsadviseur voorstellen voor over de aanpassing van de beleggingsdoelstelling, het strategische beleid en managersselectie. Het dagelijks beheer van de portefeuille is uitbesteed aan vermogensbeheerders. De beleggingsadviseur verdiept zich nadrukkelijk in de gedetailleerde inrichting en de risico's van de beleggingsportefeuille en heeft hierover ook veelvuldig contact met de fiduciair en vermogensbeheerder. Hierbij wordt niet alleen gesproken met de accountmanager, maar ook met de beleggingsexperts vanwege de specifiek benodigde technische kennis over de beleggingsfondsen. De beleggingsadviseur en de fiduciair beheerder zorgen er tezamen voor dat het bestuur voldoende begrijpelijke informatie ontvangt, die benodigd is om besluiten op het gebied van vermogensbeheer te kunnen nemen.

Maatschappelijk verantwoord beleggen en corporate governance

Sinds de oprichting in 2010 geeft Stichting Pensioenfonds Caribisch Nederland invulling aan verantwoord beleggen voor de discretionaire beleggingsmandaten die worden beheerd door Syntrus Achmea. Als uitgangspunt hanteert het fonds de principes van de Global Compact van de Verenigde Naties. Deze tien principes zijn gerelateerd aan de mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie en vinden hun oorsprong in internationaal breed geaccepteerde verdragen zoals de Universele Verklaring inzake de Rechten van de Mens en de conventies van de International Labour Organisation.

De geselecteerde externe partijen voor obligaties en aandelen van opkomende landen en high yield hebben eveneens deze Principles for Responsible Investment van de Verenigde Naties (UNPRI richtlijnen) ondertekend.

Syntrus Achmea Vermogensbeheer

Het verantwoord beleggen beleid bestaat uit de volgende onderdelen en wordt uitgevoerd door Syntrus Achmea Vermogensbeheer:

- 1 Uitsluiten van controversiële wapens;
- 1 Engagement, aangaan van dialoog met ondernemingen;
- 1 Corporate governance en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen.

Uitsluiting:

Het fonds kiest er voor om niet langer te beleggen in ondernemingen die kernwapens, chemische wapens, biologische wapens, anti-persoonsmijnen of clusterbommen produceren. De aandelenportefeuilles en vastrentende waarden portefeuilles worden in overeenstemming hiermee door Syntrus Achmea beheerd.

Per 1 januari 2013 is het wettelijk verboden om in ondernemingen te beleggen die clusterbommen produceren. Voor het pensioenfonds heeft de wettelijke bepaling geen impact aanzien het pensioenfonds sinds oprichting clusterbommen expliciet uitsluit van haar beleggingen.

Engagement:

Het doel van engagement is om ondernemingen waarin het fonds is belegd aan te sporen tot beter gedrag en om aandeelhouderswaarde te creëren. Aan de hand van thema's gaat het fonds de dialoog aan met ondernemingen. In 2013 stonden twee nieuwe thema's centraal, 'Veilige arbeidsomstandigheden in de kledingsector' en 'CO₂ management in de vastgoed sector'. Daarnaast lopen er nog engagementzaken op thema's als 'Global Compact schendingen mensenrechten', 'Schaliegas en schalie olie' en 'Verantwoord ketenbeheer soja'. Ondernemingen die slecht scoren op deze thema's worden aangespoord om hun gedrag te verbeteren. In het halfjaarverslag Verantwoord Beleggen staan de namen van ondernemingen vermeld waarmee engagement trajecten zijn opgezet. Dit verslag kunt u vinden op de website van het fonds.

Corporate governance en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen:

Het fonds is een wereldwijde aandelenbelegger en heeft er voor gekozen het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen over te dragen aan Syntrus Achmea Vermogensbeheer. Op deze wijze is het fonds in staat wereldwijd te stemmen op aandeelhoudersvergaderingen van bedrijven waarin wordt belegd. Syntrus Achmea maakt bij het uitoefenen van het stemrecht gebruik van de stemanalyses en stemadviezen van het bureau Institutional Shareholder Services (ISS). ISS houdt rekening met de internationale geaccepteerde corporate governance codes zoals die van de OECD en International Corporate Governance Netwerk (ICGN). Daarnaast houdt ISS voor iedere afzonderlijke markt rekening met lokale wet- en regelgeving en heersende corporate governance codes.

Verantwoording stemactiviteiten:

Het pensioenfonds stemde in 2013 op 643 aandeelhoudersvergaderingen, waarbij 8.713 agendapunten de revue passeerden. In 2013 werd in ongeveer 9% van alle agendapunten tegen het management gestemd. Ook dit jaar ging het hier vooral om de benoeming van bestuurders van ondernemingen (niet onafhankelijk waar dit wel geëist of gewenst is) en beloningsstructuren (excessief, onvoldoende toegelicht of niet transparant genoeg). Op aandeelhoudersresoluties over milieu, sociale en governance kwesties werd ook relatief vaak (meer dan de helft van de gevallen) tegen management gestemd.

Robeco

Het Robeco High Yield Bonds fonds heeft een uitsluitingsbeleid dat alle investeringen in controversiële wapens uitsluit (d.w.z. biologische, chemische, cluster wapens, en anti persoonsmijnen). Het fonds integreert: 'Environmental, Social en Governance' (ESG) kwesties in haar investeringsbeslissingen.

Pictet

Pictet heeft de UNPRI richtlijnen in 2007 ondertekend. Dit sluit aan bij de ambitie van Pictet om één van 's werelds meest toonaangevende financiële instelling te zijn, gebaseerd op duurzaam ondernemen die rekening houdt met het milieu, maatschappij en corporate governance. Zo onderschrijven ze naast UNPRI ook diverse andere initiatieven op duurzaamheidsgebied. Het ontwerpen, implementeren en beheren van duurzame ontwikkelingsprojecten is een strategische doelstelling voor het geheel van de Pictet-groep. Pictet sluit elke activiteit met betrekking tot clusterbommen uit. Dit is het enige duurzaamheidscriteria dat zij binnen Emerging Markets fonds hanteren.

De Hard Currency Emerging Markets Debt strategie bij Pictet investeert primair in overheids- obligaties. Daarnaast kan de strategie, als off-benchmark activiteit, ook in bedrijfsobligaties beleggen. Hierbij vormen ESG-factoren een integraal onderdeel van het besluitvormingsproces. Het team beoordeelt deze factoren als onderdeel van hun fundamentele analyse maar ze vormen niet de belangrijkste criteria om een obligatie wel of niet op te nemen in portefeuille. Hierbij dient opgemerkt te worden dat het onderzoek zich vooral richt op issues die mogelijk een aanzienlijke invloed hebben op (de financiële situatie) van het bedrijf. Goede bedrijven hebben meestal ook goede praktijken met betrekking tot. Corporate governance, milieu en sociale aspecten.

Stone Harbor

Stone Harbor heeft de UNPRI richtlijnen ondertekend. Het Stone Harbor Emerging Markets Debt Local Currency fonds heeft geen expliciet maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid.

Schröders

Schröders heeft de UNPRI richtlijnen ondertekend. Het Schröders Global Emerging Markets Equity fonds heeft geen expliciet maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid.

Vooruitblik

Voor 2014 is de verwachting dat de wereldwijde economische groei aantrekt en dat de inflatie laag blijft. Zeker in de eurozone bevinden de inflatiecijfers zich in een dalende trend. Het gematigde economisch herstel in de Verenigde Staten zal naar verwachting doorzetten. De Fed zal het obligatie-opkoopprogramma gedurende 2014 verder afbouwen. Europa krabbelt verder op, maar is met de op de achtergrond sluimerende schuldencrisis nog wel gebaat bij nieuwe monetaire impulsen. In de opkomende landen wordt een lichte groeiversnelling verwacht ten opzichte van 2013.

Ondanks dat de Fed is gestart met de afbouw van het opkoopprogramma blijft het wereldwijde monetaire beleid ruim. In de Verenigde Staten zal de beleidsrente laag blijven en in Europa en Japan worden mogelijk nieuwe verruimende maatregelen doorgevoerd. Het aanhoudend ruime monetaire beleid kan leiden tot verder dalende risicopremies. Deze dalende risicopremies zijn naar verwachting minder sterk dan de afgelopen jaren.

De eurocrisis, een forse groeivertraging in China en de onzekerheid over het monetaire beleid zijn de grootste risico's. Ondanks dat de onrust over de muntunie in 2013 is geluwd, blijven de macro-economische verschillen in de eurozone groot en de groei per saldo laag. Beleidsmakers zullen op nationaal- en supranationaal niveau door moeten gaan met hervormingen en het op orde brengen van de overheidsfinanciën. Toenemende sociale onrust kan opnieuw leiden tot het oplaaien van de eurocrisis. Een forse groeivertraging in China heeft ook nadelige invloed op andere opkomende landen en zal de wereldwijde groei negatief beïnvloeden. De Fed is vanaf januari gestart met de afbouw van het opkoopprogramma. Indien de verbeteringen in de macro-economische data aanhouden, zal de Fed geleidelijk aan het opkoopprogramma verder afbouwen. Onverwachte wijzigingen in dit beleid, kunnen leiden tot een snelle en forse stijging van de kapitaalmarktrente in de Verenigde Staten.

Vanwege de lage effectieve renteniveaus en de sterke stijging van aandelen in 2013, zijn de rendementsverwachtingen voor de komende jaren gematigd. Waarderingstechnisch gaat de voorkeur nog wel steeds uit naar aandelen ten opzichte van obligaties. De renteniveaus voor zowel staatsobligaties van kernlanden als bedrijfsobligaties zijn laag waardoor lage absolute rendementen worden verwacht. Vanuit waarderingsperspectief zijn beleggingen uit opkomende landen aantrekkelijker dan beleggingen in ontwikkelde landen. Wel zijn de risico's bij de opkomende landen op korte termijn nog groot.

FINANCIËLE PARAGRAAF

Ontwikkeling dekkingsgraad

De ontwikkeling van de dekkingsgraad gedurende het verslagjaar is als volgt:

	Vermogen	Technische voorziening	Dekkingsgraad (%)
Stand per 31 december 2012	270.038	242.316	111,4
Beleggingsresultaten	5.762	9.054	-1,4
Premiebijdragen	13.809	7.315	2,3
Uitkeringen	-8.787	-8.771	0,4
Overig	-1.648	31.960	-13,7
Stand per 31 december 2013	279.174	281.874	99,0

De dekkingsgraad ultimo jaar heeft zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

	31-12-2013	31-12-2012	31-12-2011
	%	%	%
Aanwezige dekkingsgraad	99,0	111,4	111,9
Minimaal vereiste dekkingsgraad	100,0	100,0	100,0
Vereiste dekkingsgraad	118,0	100,0	100,0

De dekkingsgraad geeft aan in hoeverre een pensioenfonds in staat is om aan haar (toekomstige) pensioenverplichtingen te voldoen. PCN hanteert voor het vaststellen van de verplichtingen een vaste rekenrente van 3,75%. Tot 10 oktober 2013 hoefde PCN geen vereist eigen vermogen aan te houden. Ultimo 2013 is de vereiste dekkingsgraad 118,0% en de minimaal vereiste dekkingsgraad 100,0%. Het pensioenfonds heeft een dekkingstekort als de dekkingsgraad minder dan 100,0% is en een reservetekort als de dekkingsgraad minder dan 118,0% is. Ultimo 2013 is er sprake van een dekkingstekort van 1,0 procentpunt en een reservetekort van 19,0 procentpunt.

Herstelplan

In de Pensioenwet BES is opgenomen dat PCN drie jaar na de transitiedatum over een vereist eigen vermogen dient te beschikken. Omdat de zogenaamde boedelscheiding nog niet is afgerond, heeft er nog geen eindafrekening plaatsgevonden tussen het Algemeen Pensioenfonds voor de Nederlandse Antillen en Nederland. De gelden die Nederland uit deze boedelscheiding ontvangt, worden door Nederland overgedragen aan PCN. Het uitblijven van deze boedelscheiding heeft ertoe geleid dat PCN per 10 oktober 2013, de datum waarop de eis ten aanzien van het eigen vermogen in werking trad, niet over het vereist eigen vermogen beschikte en in reservetekort kwam. PCN heeft in verband met het reservetekort een langetermijnherstelplan opgesteld per 30 september 2013 en ingediend bij DNB.

Door de overgang naar de AG Prognose tafel per 31 december 2013, is de voorziening pensioenverplichtingen met bijna 10 procentpunt toegenomen. Dit leidde tot een daling van de financiële positie tot onder het minimum vereist eigen vermogen. Het bestuur heeft per 31 december 2013 een gecombineerd lange- en kortetermijnherstelplan opgesteld en ingediend bij DNB.

Op basis van de continuïteitsanalyse die onderdeel uitmaakt van het herstelplan, heeft het bestuur geconcludeerd dat bij het handhaven van het huidige beleid, PCN binnen de wettelijke termijnen uit herstel raakt. Het bestuur heeft voorts besloten om het huidige premie-, beleggings- en indexatiebeleid te handhaven. In 2014 zal het bestuur, afhankelijk van de voortgang van de afrekening van de boedelscheiding, het beleid opnieuw evalueren.

Actuariële analyse van het resultaat

De samenstelling van het resultaat over 2013 en 2012 en de wijzigingen daarin blijken uit het volgende overzicht (x USD 1.000):

	2013	2012
Resultaat op intrest/beleggingen	-2.412	11.350
Resultaat op premie	3.684	2.277
Resultaat op uitkeringen	-16	-531
Resultaat op kanssystemen	-5.435	733
Resultaat op toeslagen	-	-2.345
Wijziging actuariële grondslagen	-26.230	-10.413
Resultaat op andere oorzaken	-13	-13
Resultaat	<u>-30.422</u>	<u>1.058</u>

De belangrijkste verklaringen voor het resultaat zijn:*Resultaat op interest/beleggingen*

Het behaalde directe en indirecte beleggingsrendement in 2013 was lager dan de benodigde interest voor de verplichtingen (gelijk aan 3,75%). Daardoor ontstond een negatief resultaat op beleggingsopbrengsten van -2.412.

Resultaat op premie

De ontvangen premie was hoger dan de kostendeekkende premie. Hierdoor ontstond een positief resultaat van 3.684.

De kostendeekkende en feitelijke premie volgens artikel 19 van de Pensioenwet BES zijn als volgt (x USD 1.000):

	2013	2012
Kostendeekkende premie	10.041	8.527
Feitelijke premie	13.809	10.818

De samenstelling van de kostendeekkende premie is als volgt (x €1.000):

Actuarieel benodigde koopsom	7.514	6.141
Opslag voor uitvoeringskosten	2.527	2.386
	<u>10.041</u>	<u>8.527</u>

De opslag voor uitvoeringskosten kan als volgt worden gespecificeerd:

	<u>31-12-2013</u>	<u>31-12-2012</u>
Administratiekosten	605	472
Adviseurs- en controlekosten	873	1.006
Bestuurskosten	75	75
Kosten betalingsverkeer	7	4
Overige kosten	<u>350</u>	<u>133</u>
Uitvoeringskosten pensioenregeling (subtotaal)	1.910	1.690
Kosten van vermogensbeheer	880	942
Vrijval excassokosten	<u>-263</u>	<u>-246</u>
	<u>2.527</u>	<u>2.386</u>

Resultaat op uitkeringen

Dit is het verschil tussen de werkelijke uitkeringen en de verwachte netto vrijval uit de technische voorzieningen in verband met uitkeringen. Dit leverde een negatief resultaat op (-16).

Resultaat op kanssystemen

Het negatieve resultaat op kanssystemen (-5.435) bestaat uit het positieve resultaat op sterfte (367), het negatieve resultaat op arbeidsongeschiktheid (-1.159), het negatieve resultaat op mutaties (-4.643) en het resultaat overige technische grondslagen (nihil).

Het negatieve resultaat op arbeidsongeschiktheid (-1.159) heeft betrekking op de in het boekjaar toegekende arbeidsongeschiktheidsuitkeringen en de mutatie in de voorziening IBNR. In boekjaar 2013 is aan 9 deelnemers een arbeidsongeschiktheidspensioen toegekend. Zodra een deelnemer, na medische keuring, blijvend en volledig arbeidsongeschikt wordt bevonden, wordt een direct ingaand levenslang arbeidsongeschiktheidspensioen toegekend ter grootte van het uitzicht ouderdomspensioen op het moment van arbeidsongeschikt worden. Dit vergde een toevoeging aan de technische voorzieningen van 1.393 (negatief resultaat). Het bestuur heeft in 2012 besloten om ultimo boekjaar voor potentiële arbeidsongeschiktheidsgevallen (ziek op balansdatum) een voorziening IBNR (Incurred But Not Reported) te vormen. Deze voorziening zou dekking moeten geven voor de toe te kennen arbeidsongeschiktheidspensioenen in het daaropvolgende jaar. Ultimo 2013 is vanuit de voorziening IBNR 234 vrij komen te vallen voor de toegekende schades in 2013. Per saldo een negatief resultaat op arbeidsongeschiktheid (-1.159).

Het negatieve resultaat op mutaties (-4.643) wordt vooral veroorzaakt door de mutaties pensioencorrectie (-693), opvoer deelnemers (-397) en overige mutaties (-3.625).

De kwaliteit van de aangeleverde mutaties is nog niet op het vereiste niveau om deze in de pensioenadministratie op een goede wijze procesmatig te kunnen verwerken. De aangeleverde mutaties vergen veel handwerk en verwerking via "pensioencorrecties". Wijzigingen in de pensioenadministratie voortvloeiend uit de per 10 oktober 2010 overgenomen verplichtingen zijn zoveel mogelijk gekenmerkt binnen de pensioenadministratie. In de analyse van het resultaat op kanssystemen zijn deze wijzigingen opgenomen onder "overig".

Resultaat op toeslagen

In 2013 heeft het bestuur besloten om de pensioenen per 1 januari 2014 niet te verhogen (0,0%). Het resultaat op toeslagen is nihil.

Wijziging actuariële grondslagen

Het bestuur heeft besloten ultimo 2013 voor de bepaling van de technische voorzieningen over te gaan van overlevingstafel GBM/V 2000-2005 op overlevingstafel AG Prognosetafel 2012-2062. Deze overgang vergde een toename in de voorziening van 28.861. Voor een toekomstige overgang op een meer actuele sterftetafel werd jaarlijks 0,5% aan de technische voorzieningen toegevoegd. Ultimo 2013 was op basis van 1,625% een bedrag van 4.225 aanwezig (2012: 1,125%). Deze laatste voorziening is ultimo 2013 vrijgevallen en verrekend met de voor de overgang naar de nieuwe overlevingstafel benodigde toevoeging. Per saldo een negatief resultaat (-24.812).

Onder wijziging actuariële grondslagen is ook de toename in de voorziening smartegeld en vergrijzing (-1.363), de toevoeging aan de voorziening IBNR vanuit de premie (-289) en de vrijval vanuit de voorziening IBNR voor het resultaat op arbeidsongeschiktheid (234) opgenomen.

Per saldo een resultaat op wijzigingen actuariële grondslagen van -26.230.

Resultaat op andere oorzaken

Uit hoofde van overige baten en overige lasten is een negatief resultaat van -13 vastgesteld.

Oordeel van de externe actuaris op de financiële positie:

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Caribisch Nederland is naar de mening van de certificerend actuaris slecht, vanwege een dekkingstekort.

RISICOPARAGRAAF

Het bestuur heeft in 2012 een analyse laten uitvoeren met betrekking tot de risicopositie van PCN. Deze analyse heeft geresulteerd in een plan van aanpak dat ziet op de implementatie van beheersmaatregelen. Het overgrote deel van deze implementatie heeft in 2013 plaatsgevonden. In 2013 heeft PCN een ALM-studie uit laten voeren, die verder inzicht heeft gegeven in de financiële risico's van het pensioenfonds. PCN heeft naar aanleiding van de ALM-studie opdracht gegeven tot verdere uitwerking ten aanzien van het premie- en beleggingsbeleid. De uitkomsten hiervan, in combinatie met de uitkomsten van het beleggingsonderzoek dat DNB heeft uitgevoerd, zijn voor het bestuur aanleiding om het plan van aanpak voor de risicobeheersing uit te breiden. In het eerste en tweede kwartaal van 2014 is dit uitgewerkt.

VERWACHT EN GEPLAND VOOR 2014

ALM-studie, beleggingsbeleid en risicomanagement

In 2014 wordt een vervolg gegeven aan de in het afgelopen boekjaar uitgevoerde ALM-studie. Het bestuur zal daarbij met name kijken naar de mogelijkheden om verwacht risico en rendement te optimaliseren binnen het beleggingsbeleid. Daarnaast zal het bestuur in 2014 veel aandacht besteden aan integraal risicomanagement, gericht op de financiële en niet financiële risico's. Het bestuur volgt hierbij een plan van aanpak waarin de activiteiten in 2014 met betrekking tot risicobeheersing zijn opgenomen. Een belangrijk onderdeel hiervan is het renterisico, dat door de wijziging van het rekenrentebeleid, waarbij een verband is gelegd tussen de rekenrente en de marktrente, is veranderd.

Lange- en kortetermijnherstelplan

In 2014 heeft PCN een gecombineerd lange- en kortetermijnherstelplan opgesteld. Het bestuur zal het herstelplan halverwege 2014 evalueren en blijvend zoeken naar een optimale inzet van de verschillende sturingsmiddelen (premiebeleid, toeslagverlening en beleggingsbeleid).

Advies- en verantwoordingsorgaan

In 2014 zullen de leden van het Advies- en verantwoordingsorgaan worden benoemd. In het eerste kwartaal van 2014 zijn vertegenwoordigers van werkgevers, werknemers en pensioengerechtigden in de gelegenheid gesteld zich kandidaat te stellen. Op 23 en 24 juni 2014 vinden verkiezingen plaats.

Wijzigingen in bestuur

Het bestuur zal in 2014 een geschikte kandidaat zoeken voor het vervullen van de vacature van de werknemersvertegenwoordiger in het bestuur.

Volgens het rooster van aftreden eindigt de zittingstermijn van de heer W.S. Johnson op 10 oktober 2014. Hierdoor ontstaan een vacature binnen de werkgeversvertegenwoordiging. Het bestuur heeft, conform de statuten, de werkgevers die toegelaten zijn tot het sectoroverleg Caribisch Nederland begin 2014 verzocht een kandidaat voor te dragen ter opvolging van de heer Johnson. De heer Johnson heeft aangegeven bereid te zijn de bestuurszetel te vervullen totdat een nieuwe kandidaat is benoemd, om zo de continuïteit van het bestuur te waarborgen.

De kandidaten kunnen eerst na toetsing door DNB formeel als bestuurslid worden benoemd.

Pensioenuitvoering

Het bestuur is kritisch ten aanzien van de pensioenuitvoering. In dit kader heeft PCN de organisatie in 2013 en 2014 verder versterkt door het plaatsen van een vertegenwoordiging op de bovenwindse eilanden, en door te voorzien in de positie van ambtelijk secretaris en het aantrekken van ondersteunend personeel.

De overeenkomst met de huidige pensioenuitvoerder eindigt op 31 december 2015. Het bestuur zal zich in 2014 oriënteren in de markt op alternatieve mogelijkheden voor pensioenuitvoering (deelnemers- en werkgeversadministratie, financiële administratie en verslaglegging).

Communicatie

PCN heeft samenwerking gezocht met een communicatiebureau die PCN zal ondersteunen in de communicatie-uitingen. Het bestuur hecht veel waarde aan communicatie met de deelnemers en werkgevers. In 2014 zullen diverse bijeenkomsten worden georganiseerd zowel op Saba, Sint Eustatius als op Bonaire. Daarnaast zal PCN ook brochures ontwikkelen en een eenduidige en herkenbare huisstijl hanteren.

Kantoor op Bonaire

Het bestuur verwacht eind 2014 een nieuw kantoorpand te kunnen betrekken. Het kantoorpand is door PCN aangekocht en wordt in 2014 gerenoveerd en ingericht.

Bonaire, 12 juni 2014

Pensioenfonds Caribisch Nederland
Het bestuur

H.W.T. Linkels
Voorzitter

V.F. Marcha
Plaatsvervangend voorzitter

W.S. Johnson
Secretaris

JAARREKENING

1 BALANS PER 31 DECEMBER 2013

(na verwerking van het resultaat)

(in duizenden US Dollars)

	<u>31 december 2013</u>	<u>31 december 2012</u>
ACTIVA		
Beleggingen voor risico pensioenfonds (1)	276.277	269.591
Vorderingen en overlopende activa (2)	2.406	243
Liquide middelen (3)	2.854	3.288
	<u>281.537</u>	<u>273.122</u>
PASSIVA		
Stichtingskapitaal en reserves (4)	-2.700	27.722
Technische voorzieningen (5)	281.874	242.316
Overige schulden en overlopende passiva (6)	2.363	3.084
	<u>281.537</u>	<u>273.122</u>
Dekkingsgraad in %	99,0	111,4

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2013

(in duizenden US Dollars)

		2013	2012
		<hr/>	<hr/>
Pensioenpremiebijdragen van werkgevers en werknemers	(7)	13.809	10.818
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	(8)	5.762	19.140
Pensioenuitkeringen	(9)	-8.787	-8.747
Mutatie technische voorzieningen	(10)		
Pensioenopbouw		-7.315	-5.979
Toeslagen		-	-2.345
Rentetoevoeging		-9.054	-8.732
Onttrekkingen voor pensioenuitkeringen		8.771	8.216
Onttrekkingen voor uitvoeringskosten		64	84
Wijziging actuariële grondslagen		-24.812	-10.413
Overige wijzigingen		-7.212	683
		<hr/>	<hr/>
		-39.558	-18.486
Herverzekeringen	(11)	275	36
Uitvoeringskosten pensioenregeling	(12)	-1.910	-1.690
Diverse baten en lasten	(13)	-13	-13
Saldo van baten en lasten		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
		-30.422	1.058
Bestemming saldo			
Mutatie algemene reserve		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
		-30.422	1.058

3 KASSTROOMOVERZICHT 2013

(in duizenden US Dollars)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2013	2012
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Pensioenpremiebijdragen van werkgevers en werknemers	11.904	11.181
Pensioenuitkeringen	-9.156	-8.039
Herverzekeringen	275	-69
Uitvoeringskosten pensioenregeling	-2.157	-1.259
Diverse baten en lasten	-13	-13
VUT-regeling	-194	69
	<u>659</u>	<u>1.870</u>
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen beleggingen	90.290	1.181.378
Aankopen beleggingen	-94.629	-1.188.140
Directe opbrengsten	7.266	6.033
Overige mutaties beleggingen	-2.971	82
Kosten vermogensbeheer	-1.049	-451
	<u>-1.093</u>	<u>-1.098</u>
Mutatie liquide middelen	<u><u>-434</u></u>	<u><u>772</u></u>
Samenstelling geldmiddelen		
	2013	2012
Liquide middelen per 1 januari	3.288	2.516
Mutatie liquide middelen	-434	772
Liquide middelen per 31 december	<u><u>2.854</u></u>	<u><u>3.288</u></u>

4 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

Het doel van Stichting Pensioenfonds Caribisch Nederland (PCN), statutair gevestigd te Bonaire, Caribisch Nederland, is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, het pensioenreglement, het uitvoeringsreglement en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota van PCN.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek BES en met inachtneming van de Nederlandse Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, m.u.v. de actuariële rekenrente. Volgens de Pensioenwet BES wordt uitgegaan van een maximale vaste rekenrente van 4%. Ultimo 2013 is een rekenrente gehanteerd van 3,75% (ultimo 2012: 3,75%). Het bestuur heeft op 12 juni 2014 de jaarrekening opgemaakt.

Presentatiewijziging

De vergelijkende cijfers 2012 zijn voor een aantal posten anders gepresenteerd in de specificaties in de toelichting op de balans dan in de jaarrekening 2012. Dit is gebeurd om de inzichtelijkheid te bevorderen.

Schattingswijziging

Ultimo boekjaar 2013 is de grondslag voor overlevingskansen (stertetafel) gebaseerd op de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde AG Prognosetafel 2012-2062 (startjaar 2014) onder toepassing van de correctiefactoren van het Verbond van Verzekeraars (ES-P2a) in verband met de zogenaamde verzekerdensterfte.

Tot en met boekjaar 2012 werd gebruik gemaakt van de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde sterftetafel GBM/V 2000-2005 met een leeftijdsterugstelling van 1 jaar voor mannen en 2 jaar voor vrouwen. Voor een toekomstige overgang naar een meer actuele sterftetafel werden de technische voorzieningen jaarlijks met 0,5% verhoogd. Deze voorziening is ultimo 2013 vrijgevallen.

De overgang op de AG Prognosetafel 2012-2062 heeft per saldo geleid tot een toename van de technische voorzieningen van USD 24,8 miljoen.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Algemeen

De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Alle bedragen zijn vermeld in duizenden US Dollars.

PCN is indirect een van de rechtsopvolgers van het Algemeen Pensioenfonds van de Nederlandse Antillen (APNA). De boedelscheiding van APNA is nog niet afgewikkeld. Hierdoor is de verdeling van de activa (de boedel) nog niet afgewikkeld. Het bestuur hoopt op een afwikkeling in 2014, maar kan hier geen invloed op uitoefenen.

Beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde.

Pensioenverplichtingen worden ultimo 2013 vastgesteld op basis van een rekenrente van 3,75% (ultimo 2012: 3,75%).

Overige activa en passiva worden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs, tenzij anders is vermeld.

Voor zover noodzakelijk, wordt op activa een voorziening voor mogelijke oninbaarheid in mindering gebracht.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Boek 2 BW BES vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Verwerking van activa en passiva

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economische potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, en waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, en waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties".

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar de rapporteringsvaluta US Dollar tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. In onderstaande tabel is de koers per balansdatum van 1 USD vermeld.

	31-12-2013	31-12-2012
Zwitserse Frank (CHF)	0,89	0,92
Deense Kroon (DKK)	5,41	5,66
Euro (EUR)	0,73	0,76
Britse Pond Sterling (GBP)	0,60	0,62
Noorse Kroon (NOK)	6,07	5,57
Zweedse Kroon (SEK)	6,42	6,51

Beleggingen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde. Slechts indien de reële waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen van dat soort beleggingen.

Vastgoedbeleggingen

Beleggingen in direct vastgoed worden gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum, gebaseerd op door onafhankelijke deskundigen verrichte taxaties. Indien daartoe aanleiding is, wordt bij de waardering rekening gehouden met de feitelijke verhuursituatie en/of renovatieactiviteiten.

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

Niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de reële waarde welke is bepaald op basis van de door de vermogensbeheerder van het fonds afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de marktwaarde.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

Niet aan een beurs genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde op basis van de door de vermogensbeheerder van het fonds afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de marktwaarde.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers, verhoogd met de lopende intrest.

Niet aan een beurs genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde op basis van de door de vermogensbeheerder van het fonds laatste afgegeven intrinsieke waarde.

De deposito's zijn gewaardeerd tegen reële waarde op de balansdatum.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnotering of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen.

Positieve posities uit hoofde van derivatencontracten ultimo verslagjaar worden gepresenteerd onder derivaten. Negatieve posities uit hoofde van derivatencontracten ultimo verslagjaar worden gepresenteerd onder overige schulden en overlopende passiva.

Overige beleggingen

Onder overige beleggingen worden opgenomen die beleggingen die niet als een van de hiervoor opgesomde beleggingen geclassificeerd kunnen worden. Tevens worden onder de overige beleggingen opgenomen nog af te wikkelen beleggingstransacties en liquide middelen die beheerd worden door de vermogensbeheerder.

De overige beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestatie, gewoonlijk de geamortiseerde kostprijs. Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid.

Stichtingskapitaal en reserves

De algemene reserve houdt rekening met de financiële positie en de aard en omvang van de risico's die het fonds loopt. De algemene reserve is bedoeld voor het opvangen van de verzekeringstechnische risico's en beleggingsrisico's. Het jaarresultaat zal toegevoegd of onttrokken worden aan de algemene reserve.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen

Het ouderdomspensioen, het nabestaandenpensioen en het wezenpensioen worden gefinancierd op basis van kapitaaldekking. Ter bepaling van het benodigde kapitaal stelt het bestuur de hoogte van de technische voorzieningen vast op basis van de contante waarde van de verwachte uitgaande kasstromen die voortvloeien uit de tot de datum van vaststelling opgebouwde pensioenaanspraken. De voorwaardelijke toeslagverlening maakt geen onderdeel uit van de technische voorzieningen.

Het fonds stelt toereikende technische voorzieningen vast met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen. Bij het vaststellen van technische voorzieningen neemt het fonds de volgende beginselen in acht:

- 1 de gebruikte grondslagen inzake overlijden of arbeidsongeschiktheid en levensverwachting zijn gebaseerd op prudente beginselen;
- 1 de methode en grondslag blijft van boekjaar tot boekjaar ongewijzigd, tenzij juridische, demografische of economische omstandigheden wijzigingen rechtvaardigen.

Uitgaande van deze uitgangspunten is het fonds gekomen tot de volgende grondslagen:

Rekenrente

De gehanteerde rekenrente is ultimo 2013 3,75% (ultimo 2012: 3,75%).

Sterftetafel

Vanaf boekjaar 2013 wordt er gebruik gemaakt van de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde AG Prognosetafel 2012-2062 (startjaar 2014) onder toepassing van de correctiefactoren van het Verbond van Verzekeraars (ES-P2a) in verband met de zogenaamde verzekerdensterfte. Tot en met boekjaar 2012 werd gebruik gemaakt van de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde sterftetafel GBM/V 2000-2005 met een leeftijdsterugstelling van 1 jaar voor mannen en 2 jaar voor vrouwen. Voor een toekomstige overgang naar een meer actuele sterftetafel werden de technische voorzieningen jaarlijks met 0,5% verhoogd. Ultimo 2012 gold een percentage van 1,125%. Deze voorziening is vrijgevallen.

Gehuwdheidsfrequentie

Verondersteld is dat alle deelnemers gehuwd zijn en dit blijven tot aan de pensioendatum. Na het bereiken van de pensioenleeftijd neemt de gehuwdheidsfrequentie af overeenkomstig de sterftetafel van de partner.

Leeftijdsverschil

Verondersteld wordt dat de mannelijke deelnemers drie jaar ouder zijn dan hun partner. De vrouwelijke deelnemers worden verondersteld drie jaar jonger te zijn dan hun partner.

Uitkeringen

Bij de waardering van de aanspraken is uitgegaan van de veronderstelling dat de pensioenuitkeringen continu geschieden.

Kostenopslagen

Opslag voor excassokosten: 3,0% van de technische voorzieningen.

Eenmalige uitkeringen (smartegeld)

De opslag voor eenmalige uitkeringen voor actieve en premievrije deelnemers bedraagt 1,25% van de technische voorzieningen voor het ouderdomspensioen; voor pensioengerechtigden bedraagt de opslag 2,50% van de technisch voorzieningen van het ouderdomspensioen.

Wezenpensioen

Voor nog niet ingegane wezenpensioen worden de technische voorzieningen voor het opgebouwde latente nabestaandenpensioen met 5% verhoogd. Bij het bereiken van de pensioendatum komt deze opslag te vervallen. De technische voorzieningen voor ingegane wezenpensioen worden bepaald door de contante waarde te bepalen van de toekomstige kasstromen; met sterfte wordt geen rekening gehouden.

Arbeidsongeschiktheid (Incurred But Not Reported, IBNR)

Voor op balansdatum nog niet bekende schadegevallen arbeidsongeschiktheid wordt een technische voorziening aangehouden ter grootte van 4% van de inkoopsum voor de pensioenopbouw boekjaar, vermeerderd met de risicopremies voor het overlijdensrisico boekjaar.

Leeftijdsbepaling

De leeftijdsbepaling geschiedt in maanden nauwkeurig.

Overige schulden en overlopende passiva

Deze worden gewaardeerd op de geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Voor zover niet anders vermeld worden baten en lasten verwerkt in het resultaat van het jaar, waarop zij betrekking hebben.

Pensioenpremiebijdragen van werkgevers en werknemers

Onder pensioenpremiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan hen in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt verstaan alle aan het boekjaar toe te rekenen inkomsten uit beleggingen, zijnde dividend van aandelen en de aan het boekjaar toe te rekenen rentebedragen van vastrentende beleggingen. Onder indirecte beleggingsopbrengsten wordt verstaan de verandering in de waarde van beleggingen. Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies en valutaverschillen.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Uitvoeringskosten pensioenregeling

De uitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Diverse baten en lasten

Op verzoek van de Nederlandse Staat voert PCN de VUT-regeling uit van de werkgevers die zijn aangesloten bij het fonds. De geldstromen van pensioen en VUT zijn gescheiden. De uitvoering van de VUT-regeling heeft voor het fonds geen resultaat tot gevolg (resultaatneutraal).

GRONDSLAGEN KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Er is onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2013

(in duizenden US Dollars)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico pensioenfonds

	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2013	190	54.178	212.747	16	2.459	269.590
Aankopen/ verstrekkingen	739	22.826	48.068	22.996	-	94.629
Verkopen/ aflossingen	-336	-24.873	-42.616	-22.465	-	-90.290
Overige mutaties	-	-	-19	-	2.991	2.972
Waardemutaties	4	11.168	-11.163	-547	-86	-624
Stand per 31 december 2013	597	63.299	207.017	-	5.364	276.277
	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2012	10	45.555	198.342	2.152	2.803	248.862
Aankopen/ verstrekkingen	229	25.268	185.322	977.321	-	1.188.140
Verkopen/ aflossingen	-61	-24.521	-178.927	-977.869	-	-1.181.378
Overige mutaties	-	-	-1.136	-	1.054	-82
Waardemutaties	12	7.877	9.145	-1.587	-1.398	14.049
Stand per 31 december 2012	190	54.179	212.746	17	2.459	269.591

Reële waarde

Schattingen en veronderstellingen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het fonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de reële waarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Voor het bepalen van de reële waarde van de meerderheid van de financiële instrumenten van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zoals derivaten, zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

Genoteerde marktprijzen: beursnotering in een actieve markt (waarop geen prijsaanpassingen worden uitgevoerd).

Onafhankelijke taxaties: taxaties door externe erkende taxateurs.

Contante waarde berekening: deze waarde wordt bepaald door de te ontvangen kasstromen contant te maken op basis van de geldende markttrente.

Intrinsieke waarde: de marktwaarde ontleent aan de meest recente rapportages van de fundmanagers en de fund-to-fund managers.

Op basis van deze indeling kan het volgende onderscheid worden gemaakt:

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	Contante waarde berekening	Intrinsieke waarde	Totaal
Per 31 december 2013					
Vastgoed beleggingen	372	225	-	-	597
Aandelen	53.696	-	-	9.603	63.299
Vastrentende waarden	176.479	-	-	30.538	207.017
Overige beleggingen	-	-	-	5.364	5.364
	<u>230.547</u>	<u>225</u>	<u>-</u>	<u>45.505</u>	<u>276.277</u>
Per 31 december 2012					
Vastgoed beleggingen	190	-	-	-	190
Aandelen	44.552	-	-	9.627	54.179
Vastrentende waarden	198.413	-	-	14.333	212.746
Derivaten	-	-	17	-	17
Overige beleggingen	-	-	-	2.459	2.459
	<u>243.155</u>	<u>-</u>	<u>17</u>	<u>26.419</u>	<u>269.591</u>

Opgemerkt wordt dat schattingen naar hun aard subjectief zijn en dat de geschatte actuele waarden van financiële instrumenten derhalve inherent onderhevig zijn aan onzekerheden en waarde-oordelen ten aanzien van volatiliteit, rentestand en kasstromen. Deze schattingen zijn momentopnames, gebaseerd op de marktomstandigheden en de op dat moment beschikbare informatie.

Vastgoed beleggingen

De vastgoed beleggingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2013	31-12-2012
Specificatie vastgoed beleggingen naar soort:		
Direct vastgoed	225	-
Participaties in beleggingsfondsen	372	190
	<u>597</u>	<u>190</u>

	31-12-2013		31-12-2012	
		In %		In %
Specificatie vastgoed beleggingen naar sector:				
Kantoren	225	37,7	-	-
Participaties in vastgoedmaatschappijen	372	62,3	190	100,0
	<u>597</u>	<u>100,0</u>	<u>190</u>	<u>100,0</u>
Specificatie vastgoed beleggingen naar regio:				
Europa	217	36,3	135	71,0
Noord-Amerika	380	63,7	55	29,0
	<u>597</u>	<u>100,0</u>	<u>190</u>	<u>100,0</u>

Ultimo 2013 en 2012 zijn de vastgoed beleggingen volledig belegd in mature markets.

In 2013 is door PCN een kantoorpand aangekocht. Het bestuur verwacht dit eind 2014 te kunnen betrekken.

Per balansdatum zijn geen vastgoed beleggingen uitgeleend.

Aandelen

De aandelen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Specificatie aandelen naar soort:

Zelfstandig beursgenoteerde aandelen	53.696	84,8	44.552	82,2
Aandelenbeleggingsfondsen	9.603	15,2	9.627	17,8
	<u>63.299</u>	<u>100,0</u>	<u>54.179</u>	<u>100,0</u>

Specificatie aandelen naar bedrijfstak:

Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	12.524	19,8	9.857	18,2
Nijverheid en industrie	16.428	25,9	14.970	27,6
Handel	14.310	22,6	12.065	22,3
Overige dienstverlening	18.145	28,7	15.395	28,4
Overige	1.892	3,0	1.892	3,5
	<u>63.299</u>	<u>100,0</u>	<u>54.179</u>	<u>100,0</u>

Specificatie aandelen naar regio:

Europa	23.002	36,3	19.702	36,3
Noord-Amerika	30.637	48,4	24.851	45,9
Oceanië	57	0,1	-	-
Emerging markets	9.603	15,2	9.626	17,8
	<u>63.299</u>	<u>100,0</u>	<u>54.179</u>	<u>100,0</u>

Per balansdatum zijn geen aandelen uitgeleend.

Vastrentende waarden

	31-12-2013		31-12-2012	
		In %		In %
Specificatie vastrentende waarden naar soort:				
Staatsobligaties	97.762	47,2	107.501	50,6
Bedrijfsobligaties (credit funds)	78.717	38,0	90.912	42,7
Obligatiebeleggingsfondsen	30.538	14,8	14.333	6,7
	<u>207.017</u>	<u>100,0</u>	<u>212.746</u>	<u>100,0</u>

Specificatie vastrentende waarden naar
bedrijfstak:

Andere staten	110.793	53,5	113.025	53,1
Financiële instellingen	28.576	13,8	33.154	15,6
Handels- en industriële instellingen	42.227	20,4	41.480	19,5
Overige	25.421	12,3	25.087	11,8
	<u>207.017</u>	<u>100,0</u>	<u>212.746</u>	<u>100,0</u>

Specificatie vastrentende waarden naar regio:

Mature markets	196.312	94,8	201.018	94,5
Emerging markets	10.705	5,2	11.728	5,5
	<u>207.017</u>	<u>100,0</u>	<u>212.746</u>	<u>100,0</u>

Per balansdatum zijn geen obligaties uitgeleend.

Derivaten

	31-12-2013	31-12-2012
Specificatie derivaten naar soort:		
Valutaderivaten	<u>-</u>	<u>17</u>

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2013:

Type contract	Expiratie-datum	Contract- omvang	Activa	Passiva
US 10YR Note (CBT) Mar14	20-03-2014	-100	-	-
US Ultra Bond (CBT) Mar14	20-03-2014	3.600	-	-
			<u>-</u>	<u>-</u>

Bovengenoemde derivatenposities zijn futures, waarmee indirect posities in obligaties zijn genomen. De contractomvang van het onderliggende product kan vele malen groter zijn dan de derivatenpositie. Het dagelijks verschil van de contractswaarde wordt afgerekend in liquiditeit (cash). Per saldo is de waarde van het contract per definitie nul.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2012:

Type contract	Expiratie-datum	Contract- omvang	Activa	Passiva
Valutacontract USD-CAD	01-02-2013	2.184	17	-
US 10YR Note (CBT) Mar13	19-03-2013	-2.500	-	-
US Ultra Bond (CBT) Mar13	19-03-2013	2.900	-	-
			<u>17</u>	<u>-</u>
			31-12-2013	31-12-2012
Overige beleggingen				
Liquide middelen			5.316	2.411
Te ontvangen dividend			47	39
Te vorderen dividendbelasting			1	9
			<u>5.364</u>	<u>2.459</u>

2. Vorderingen en overlopende activa

Premievorderingen op sponsors	<u>2.406</u>	<u>243</u>
-------------------------------	--------------	------------

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

3. Liquide middelen

Liquide middelen	<u>2.854</u>	<u>3.288</u>
------------------	--------------	--------------

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen, die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn en niet het karakter van beleggingen hebben. Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen.

PASSIVA

4. Stichtingskapitaal en reserves

	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2012	26.664
Uit bestemming saldo van baten en lasten	1.058
Stand per 31 december 2012	<u>27.722</u>
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-30.422
Stand per 31 december 2013	<u>-2.700</u>

	31-12-2013		31-12-2012	
		In %		In %
Solvabiliteit				
Aanwezig vermogen	279.174	99,0	270.038	111,4
Af: technische voorziening	281.874	100,0	242.316	100,0
Eigen vermogen	-2.700	-1,0	27.722	11,4
Af: vereist eigen vermogen	50.788	18,0	-	-
Vrij vermogen	-53.488	-19,0	27.722	11,4
Dekkingsgraad		99,0		111,4

Sinds 10 oktober 2013 dient het fonds een vereist eigen vermogen aan te houden. De vereiste dekkingsgraad is 118,0%. De aanwezige dekkingsgraad per 31 december 2013 is 99,0% (31 december 2012: 111,4%). Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen. Hierdoor is sprake van een dekkingstekort en een reservetekort. Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van het standaard model en is uitgegaan van de strategische asset mix in de evenwichtssituatie.

Herstelplan

In de Pensioenwet BES is opgenomen dat PCN drie jaar na de transitiedatum over een vereist eigen vermogen dient te beschikken. Omdat de zogenaamde boedelscheiding nog niet is afgerond, heeft er nog geen eindafrekening plaatsgevonden tussen het Algemeen Pensioenfonds voor de Nederlandse Antillen en Nederland. De gelden die Nederland uit deze boedelscheiding ontvangt, worden door Nederland overgedragen aan PCN. Het uitblijven van deze boedelscheiding heeft ertoe geleid dat PCN per 10 oktober 2013, de datum waarop de eis ten aanzien van het eigen vermogen in werking trad, niet over het vereist eigen vermogen beschikte en in reservetekort kwam. PCN heeft in verband met het reservetekort een langetermijnherstelplan opgesteld per 30 september 2013 en ingediend bij DNB.

Door de overgang naar de AG Prognosetafel per 31 december 2013, is de voorziening pensioenverplichtingen met bijna 10 procentpunt toegenomen. Dit leidde tot een daling van de financiële positie tot onder het minimum vereist eigen vermogen. Het bestuur heeft per 31 december 2013 een gecombineerd lange- en kortetermijnherstelplan opgesteld en ingediend bij DNB.

Op basis van de continuïteitsanalyse die onderdeel uitmaakt van het herstelplan, heeft het bestuur geconcludeerd dat bij het handhaven van het huidige beleid, PCN binnen de wettelijke termijnen uit herstel raakt. Het bestuur heeft voornamelijk besloten om het huidige premie-, beleggings- en indexatiebeleid te handhaven. In 2014 zal het bestuur, afhankelijk van de voortgang van de afrekening van de boedelscheiding, het beleid opnieuw evalueren.

5. Technische voorzieningen

	Voorziening pensioen- verplichting	
Stand per 1 januari 2012		223.830
Mutatie technische voorziening		18.486
Stand per 31 december 2012		242.316
Mutatie technische voorzieningen		39.558
Stand per 31 december 2013		281.874
	2013	2012
Mutatie technische voorzieningen		
Pensioenopbouw	7.315	5.979
Toeslagen	-	2.345
Rentetoevoeging	9.054	8.732
Onttrekkingen voor pensioenuitkeringen	-8.771	-8.216
Onttrekkingen voor uitvoeringskosten	-64	-84
Wijziging actuariële grondslagen	24.812	10.413
Overige wijzigingen	7.212	-683
	39.558	18.486

Voor de toelichting op de verschillende posten wordt verwezen naar de toelichting in de staat van baten en lasten.

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorie van deelnemers (in aantal en bedrag) als volgt samengesteld:

	31-12-2013		31-12-2012	
	Aantal		Aantal	
Deelnemers	2.586	111.970	2.377	92.259
Gewezen deelnemers	826	41.157	715	34.072
Pensioentrekkenden	617	128.747	607	115.985
	4.029	281.874	3.699	242.316

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. Dit betekent dat alle opgebouwde aanspraken zijn opgenomen in de technische voorzieningen. Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling en toeslagverlening

De pensioenregeling behelst de uitvoering van de tussen de Minister van Binnenlandse Zaken, sectorwerkgever BES met de bonden overheidspersoneel overeengekomen pensioenovereenkomst. De hoogten van de pensioenen zijn afhankelijk van de diensttijd en de pensioengrondslag, waarbij de pensioengrondslag gelijk is aan het ambtelijk inkomen verminderd met de franchise.

Het jaarlijkse ouderdomspensioen is gelijk aan 1,75% van de pensioengrondslag op de datum van opname in de regeling vermenigvuldigd met de diensttijd. Bij wijziging van de pensioengrondslag wordt het jaarlijkse ouderdomspensioen verhoogd of verlaagd met 1,75% maal de toekomstige diensttijd. Er is derhalve sprake van een middelloonregeling.

Het nabestaandenpensioen bedraagt 70% van het ouderdompensioen.

Het wezenpensioen bedraagt voor pensioengerechtigde kinderen 14% van het ouderdompensioen, waarbij een verdubbeling geldt voor volle wezen.

Het invaliditeitspensioen bedraagt het ouderdompensioen dat de betrokken deelnemer zou hebben opgebouwd indien deze tot de pensioenrichtleeftijd zijn of haar betrekking had kunnen vervullen indien deze niet was ontslagen wegens arbeidsongeschiktheid.

Het fonds kent een voorwaardelijke toeslagregeling. Uitgangspunt hierbij is dat de pensioenaanspraken en pensioenrechten in principe jaarlijks per 1 januari worden aangepast aan de prijsontwikkeling. Onder prijsontwikkeling wordt verstaan het gemiddelde van de prijsontwikkelingen van Saba, Sint Eustatius en Bonaire gewogen naar het aantal inwoners per eiland. Hierbij geldt de prijsontwikkeling ultimo november volgens de publicatie van het CBS.

Verdere details over de pensioenregeling en toeslagverlening zijn opgenomen in het bestuursverslag.

	31-12-2013	31-12-2012
6. Overige schulden en overlopende passiva		
Vooruitontvangen premiebijdragen sponsors	258	-
Uitkeringen	306	647
Afdracht loonheffing en premies	429	457
Te betalen kosten	646	1.062
VUT-regeling	724	918
	<u>2.363</u>	<u>3.084</u>

Op verzoek van de Nederlandse Staat voert PCN de VUT-regeling uit van de werkgevers die zijn aangesloten bij het fonds. De geldstromen van pensioen en VUT zijn gescheiden.

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de actuariële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd.

Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

De aanwezige dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

	Vermogen	Technische voorzieningen	Dekkingsgraad %
Stand per 31 december 2012	270.038	242.316	111,4
Mutatie	9.136	39.558	-12,4
Stand per 31 december 2013	<u>279.174</u>	<u>281.874</u>	<u>99,0</u>
		2013	2012
		%	%
Dekkingsgraad per 1 januari		111,4	111,9
Premieresultaat		2,3	0,5
Uitkeringen		0,4	0,2
Toeslagen		-	-1,2
Wijziging rekenrente		-	-4,5
Beleggingen		-1,4	4,4
Overige		-13,7	0,1
Dekkingsgraad per 31 december		<u>99,0</u>	<u>111,4</u>

Het effect van de overgang van de overlevingstafel GBM/V 2000-2005 naar de overlevingstafel AG Prognosetafel 2012-2062 (startjaar 2014) en de correctiefactoren ES-P2a is opgenomen onder "Overige".

	31-12-2013	31-12-2012
Het tekort/overschot op FTK grondslagen is als volgt:		
Voorziening pensioenverplichtingen	281.874	242.316
Buffers:		
S1 Renterisico	38.356	-
S2 Risico zakelijke waarden	16.993	-
S3 Valutarisico	7.775	-
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	5.521	-
S6 Verzekeringstechnisch risico	8.760	-
Diversificatie effect	-26.617	-
Vereist eigen vermogen (vereiste buffers)	<u>50.788</u>	-
Vereist pensioenvermogen (art. 13c Pensioenwet BES)	332.662	242.316
Aanwezig pensioenvermogen	279.174	270.038
Tekort/overschot	<u>-53.488</u>	<u>27.722</u>

Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds de standaardmethode toe. Voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische asset mix in de evenwichtssituatie.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagenbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies en continuïteitsanalyses. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's. De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings-)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Marktrisico (S1 - S4)

Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het matching-/renterisico (S1), prijs(koers)risico en het valutarisico (S3).

De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall-marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

Matching-/renterisico (S1)

Het matching-/renterisico is het risico dat activa en passiva (inclusief off-balanceposten) dan wel inkomsten en uitgaven, op langere termijn niet volledig gematcht zijn. De verplichtingen van het fonds worden ultimo 2013 gewaardeerd tegen een vaste rekenrente van 3,75% (ultimo 2012: 3,75%). De waarde van de verplichtingen is derhalve niet onderhevig aan rentebewegingen. Het renterisico van de beleggingen ten opzichte van de verplichtingen is hierdoor relatief gering en wordt niet afgedekt.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd op basis van het 'look through'-principe is als volgt:

	31-12-2013		31-12-2012	
		in %		in %
Resterende looptijd < 1 jaar	13.214	6,4	21.717	10,2
Resterende looptijd 1-5 jaar	91.643	44,3	73.038	34,3
Resterende looptijd > 5 jaar	102.160	49,3	117.991	55,5
	<u>207.017</u>	<u>100,0</u>	<u>212.746</u>	<u>100,0</u>

Prijrisico

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijrisico kan worden gemitigeerd door diversificatie. In aanvulling hierop kan het prijrisico worden gehedged door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten).

Valutarisico (S3)

Valutarisico is het risico dat wisselkoersschommelingen de waarde van een belegging beïnvloeden. Het totaalbedrag dat niet in US Dollars (USD) is belegd bedraagt ultimo 2013 USD 32,6 miljoen (ultimo 2012: USD 36,3 miljoen). Dat is ultimo 2013 circa 12% van de beleggingsportefeuille (ultimo 2012: 13%). De belangrijkste valuta daarin is de Euro. De vreemde valutapositie ultimo 2013 is niet afgedekt (afdekking ultimo 2012: USD 2,2 miljoen; 6%).

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is op basis van het 'look through'-principe als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valuta- derivaten	Nettopositie na afdekking 2013	Nettopositie na afdekking 2012
Australische Dollar (AUD)	-	-	-	2.578
Canadese Dollar (CAD)	-	-	-	2.252
Zwitserse Frank (CHF)	3.061	-	3.061	2.691
Deense Kroon (DKK)	399	-	399	344
Euro (EUR)	11.368	-	11.368	9.410
Brits Pond Sterling (GBP)	6.773	-	6.773	5.955
Noorse Kroon (NOK)	269	-	269	317
Zweedse Kroon (SEK)	1.150	-	1.150	992
Overige	9.604	-	9.604	9.626
	<u>32.624</u>	<u>-</u>	<u>32.624</u>	<u>34.165</u>

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekingsnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert.

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille op basis van het 'look through'-principe kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2013		31-12-2012	
		In %		In %
AAA	947	0,5	108.580	51,0
AA	109.983	53,1	13.712	6,5
A	46.652	22,5	49.205	23,1
BBB	32.384	15,6	31.118	14,6
BB	7.491	3,6	5.359	2,5
B	5.723	2,8	3.689	1,7
CCC	1.133	0,6	305	0,2
CC	-	-	4	-
Geen rating	2.704	1,3	774	0,4
	<u>207.017</u>	<u>100,0</u>	<u>212.746</u>	<u>100,0</u>

De verschuiving van AAA naar AA in 2013 is vooral het gevolg van de verlaging van de rating van de Verenigde Staten.

Actuariële risico's (S6)

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Langlevensrisico

Het langlevensrisico is het belangrijkste actuariële (verzekeringstechnische) risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van sterftetafels met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. De financiële risico's van overlijden zijn verzekerd bij Delta Lloyd Herverzekeringsmaatschappij N.V.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ("schadereserve"). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

Toeslagrisico

Het bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken kunnen worden aangepast. Hierbij wordt als uitgangspunt de prijsontwikkeling genomen. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement en/of aanwezige middelen van het pensioenfonds gefinancierd. Per 1 januari 2014 is een toeslag van 0,0% toegekend.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Concentratierisico (S8)

In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico. Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt.

	31-12-2013	31-12-2012
Grote posten (>2% van het balanstotaal)		
Verenigde Staten (Staatsobligaties)	97.762	100.547
AT&T Inc. (Bedrijfsobligaties)	629	-
AT&T Inc. (Aandelen)	399	-

Overige niet-financiële risico's

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur. Het bestuur heeft de activiteiten uitbesteed aan meerdere uitvoeringsorganisaties, zoals een administrateur, een herverzekeraar en een vermogensbeheerder.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

Specifieke financiële instrumenten (derivaten)

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt tevens gebruikgemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt, dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico zo veel mogelijk af te dekken. Een van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekend staande partijen.

Gebruik kan worden gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

- 1 Futures: dit zijn standaard beursgenoteerde instrumenten waarmee snel posities kunnen worden gewijzigd. Futures worden gebruikt voor het tactische beleggingsbeleid. Tactisch beleggingsbeleid is slechts zeer beperkt mogelijk binnen de grenzen van het strategische beleggingsbeleid.
- 1 Putopties op aandelen: dit betreft al dan niet beursgenoteerde opties waarmee het fonds het neerwaartse koersrisico van de aandelenportefeuille kan beperken. Voor deze opties wordt bij de verwerving een premie betaald die onder meer afhankelijk is van het actuele koersniveau van de onderliggende index, de looptijd van de opties en de uitoefenprijs van de opties.
- 1 Valutatermijncontracten: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- 1 Renteswaps: dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps kan het fonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen het fonds, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders.

Transacties met bestuurders

De bestuurders ontvangen een beloning van het fonds. Vanaf mei 2013 is de maandelijkse vaste vergoeding voor de voorzitter en plaatsvervangend voorzitter een bedrag van USD 2.771 en voor de overige bestuursleden een bedrag van USD 1.539.

Er zijn geen leningen verstrekt aan en er zijn geen vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Betreffende het uitvoeringsreglement tussen pensioenfondsen en werkgevers met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling is het volgende relevant:

- 1 Elke werkgever is een pensioenbijdrage aan het pensioenfonds verschuldigd voor iedere in zijn dienst zijnde werknemer. De pensioenpremie wordt vanaf 1 januari 2011 geheven over de pensioengrondslag, waarbij de pensioengrondslag gelijk is aan het ambtelijk inkomen verminderd met de franchise. De premie is een percentage van de pensioengrondslag tot een maximum van 22% van het ambtelijk inkomen. De premie wordt jaarlijks vastgesteld.
- 1 De werkgever is de premie die vastgesteld wordt voor zijn werknemers verschuldigd aan het fonds. De werknemer is een eigen bijdrage verschuldigd die door de werkgever ingehouden wordt op zijn salaris. Indien de werkgever de pensioenbijdragen niet of niet volledig betaalt, zal het pensioenfonds de betrokken werkgever uiterlijk een maand na het verstrijken van de betalingstermijn een eerste aanmaning sturen. Indien daarop binnen een maand niet of niet volledig is betaald, zal het pensioenfonds de werknemers hierover informeren. Gelijktijdig zal het fonds de premie, wettelijke of reglementaire boeten en aanmaningskosten invorderen per dwangbevel.
- 1 Indien 3 maanden daarna nog steeds niet of niet volledig is betaald, zal het pensioenfonds de opbouw van pensioenaanspraken van de betrokken werknemers beëindigen, onderscheidenlijk beperken en de pensioenaanspraken op risicobasis geheel of gedeeltelijk doen vervallen.
- 1 Indien de maximale pensioenpremie niet toereikend blijkt te zijn, worden de toekomstige pensioenaanspraken door het bestuur van het pensioenfonds (eventueel tijdelijk) naar beneden bijgesteld. Een wijziging van de pensioenaanspraken gaat in op de eerste dag van het kalenderjaar volgend op het kalenderjaar waarbinnen het besluit tot het naar beneden bijstellen van de pensioenrechten is genomen.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Het pensioenfonds heeft een uitbestedingsovereenkomst afgesloten met Syntrus Achmea Pensioenbeheer N.V., lopende van 10 oktober 2010 tot en met 31 december 2015. De jaarlijks te betalen vaste vergoeding bedraagt ongeveer 573. Verder heeft het pensioenfonds het vermogensbeheer en Fiduciair Beheer uitbesteed aan Syntrus Achmea Vermogensbeheer B.V. De hiervoor afgesloten overeenkomst loopt van 10 oktober 2010 tot en met 9 oktober 2015. De jaarlijks te betalen vaste vergoeding bedraagt ongeveer 172.

Het pensioenfonds heeft ook de bestuursondersteuning uitbesteed aan Montae Bestuurscentrum B.V. De hiervoor afgesloten overeenkomst is per oktober 2013 met 3 jaar verlengd. De jaarlijks te betalen vaste vergoeding bedraagt ongeveer 304.

Boedelingscheiding APNA: Mogelijke vordering

PCN is indirect een van de rechtsopvolgers van het Algemeen Pensioenfonds van de Nederlandse Antillen (APNA): Nederland is de feitelijke rechtsopvolger, en Nederland heeft de verplichtingen vervolgens ondergebracht bij PCN. De rechtsopvolging is geregeld in de Onderlinge regeling rechtsopvolging en boedelscheiding APNA. Hierin zijn onder andere bepalingen opgenomen rond de aanlevering van deelnemersbestanden en de verdeling van de boedel. De verdeling van de activa (de boedel) is nog niet afgewikkeld. Per 10 oktober 2010 is een voorschot door APNA overgemaakt naar de rechtsopvolgers. De definitieve afrekening dient echter nog plaats te vinden, en hangt af van de waardering van de boedel en de juistheid van de voorziening pensioenverplichtingen en de toedeling. Op hoofdlijnen geldt dat de boedel wordt verdeeld naar rato van de pensioenverplichtingen. De verwachting is dat PCN nog een bate uit de boedelscheiding zal ontvangen.

Het bestuur hoopt op een afwikkeling in 2014, maar kan hier geen invloed op uitoefenen.

Incasso en excasso tussen 10 oktober 2010 en 1 januari 2011

PCN heeft in september 2010 afspraken gemaakt met APNA over de uitkeringen en premie inning tussen 10 oktober 2010 en 1 januari 2011. Op basis van deze afspraken heeft APNA deze taken in de genoemde periode namens en voor rekening en risico van PCN uitgevoerd. Ten aanzien van de verslaglegging over deze periode is afgesproken dat APNA een verantwoording geeft van de kasstromen van de in- en excasso's. Deze afrekening heeft APNA echter op het moment waarop dit jaarverslag is opgesteld nog niet afgerond. PCN heeft mogelijk een vordering of een schuld uit hoofde van deze activiteiten.

Claims uit het verleden

In 2011 en begin 2012 heeft PCN ervaren dat enkele deelnemers een aanvraag doen bij PCN in verband met arbeidsongeschiktheid. Deze arbeidsongeschiktheid kan ingetreden zijn voor 10 oktober 2010 maar er is bij APNA geen arbeidsongeschiktheidspensioen aangevraagd, of door APNA niet toegekend. Ook komt het voor dat werknemers zich melden met een mogelijk recht op pensioen over de jaren voor 10 oktober 2010, maar niet zijn opgenomen in het deelnemersbestand bij APNA.

Als indirecte rechtsopvolger is PCN gehouden aan een correcte uitvoering van de pensioenregeling, ook als het betrekking heeft op de periode voor 10 oktober 2010 terwijl PCN geen inzicht heeft noch kan hebben in de eventuele omvang hiervan.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2013

(in duizenden US Dollars)

	2013	2012
7. Pensioenpremiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Pensioenpremiebijdragen van werkgevers en werknemers	13.809	10.818
	<u>13.809</u>	<u>10.818</u>

Elke werkgever is een pensioenbijdrage aan het pensioenfonds verschuldigd voor iedere in zijn dienst zijnde werknemer. De pensioenpremie wordt geheven over de pensioengrondslag, waarbij de pensioengrondslag gelijk is aan het ambtelijk inkomen verminderd met de franchise. De premie is een percentage van de pensioengrondslag tot een maximum van 22% van het ambtelijk inkomen. De premie wordt jaarlijks vastgesteld.

De premie voor 2013 is door het bestuur gehandhaafd op 26,1% van de pensioengrondslag, waarbij 1/3 van de premie (8,7%) door de werkgever wordt ingehouden op het salaris van de deelnemer, en 2/3 (17,4%) ten laste van de werkgever komt.

De kostendeekkende en feitelijke premie volgens artikel 19 van de Pensioenwet BES zijn als volgt:

Kostendeekkende premie	10.041	8.527
Feitelijke premie	13.809	10.818

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord. De feitelijk ontvangen premie dient ten minste gelijk te zijn aan de kostendeekkende premie.

De samenstelling van de kostendeekkende premie is als volgt:

Actuarieel benodigde koopsom	7.514	6.141
Opslag voor uitvoeringskosten	2.527	2.386
	<u>10.041</u>	<u>8.527</u>

8. Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

	Directe beleggings- opbrengsten 2013	Indirecte beleggings- opbrengsten 2013	Kosten van vermogens- beheer 2013	Totaal 2013
Vastgoed beleggingen	13	4	-	17
Aandelen	1.111	11.168	-285	11.994
Vastrentende waarden	6.143	-11.163	-297	-5.317
Derivaten	-	-547	-2	-549
Overige beleggingen	-1	-86	-296	-383
	<u>7.266</u>	<u>-624</u>	<u>-880</u>	<u>5.762</u>
	Directe beleggings- opbrengsten 2012	Indirecte beleggings- opbrengsten 2012	Kosten van vermogens- beheer 2012	Totaal 2012
Vastgoed beleggingen	2	12	-	14
Aandelen	1.051	7.877	-247	8.681
Vastrentende waarden	4.982	9.145	-349	13.778
Derivaten	-	-1.587	-36	-1.623
Overige beleggingen	-2	-1.398	-310	-1.710
	<u>6.033</u>	<u>14.049</u>	<u>-942</u>	<u>19.140</u>

	2013	2012
9. Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	7.420	7.504
Partnerpensioen	965	916
Wezenpensioen	42	88
Arbeidsongeschiktheid	128	62
Afkopen	225	160
Overige uitkeringen	7	17
	<u>8.787</u>	<u>8.747</u>

De post afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan USD 1.479,82 (2012: USD 1.446,55) per jaar overeenkomstig de Pensioenwet BES (artikel 7b).

De toeslag op de uitkeringen per 1 januari 2013 zoals vastgesteld door het bestuur bedraagt 1,1%. De toeslag op de uitkeringen per 1 januari 2014 zoals vastgesteld door het bestuur bedraagt 0,0%.

10. Mutatie technische voorzieningen

Mutatie technische voorzieningen	<u>39.558</u>	<u>18.486</u>
----------------------------------	---------------	---------------

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling (van de individuele werknemer).

Toeslagen

Het bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken kunnen worden aangepast. Hierbij wordt als uitgangspunt de prijsontwikkeling genomen. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement en/of aanwezige middelen van het pensioenfonds gefinancierd.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn in 2013 opgerent met 3,75% (2012: 4,00%).

Onttrekkingen voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen van de verslagperiode.

Onttrekkingen voor uitvoeringskosten

Toekomstige uitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

Wijziging actuariële grondslagen

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële grondslagen worden herzien.

Overige wijzigingen

	2013	2012
Resultaat op kanssystemen:		
Resultaat op sterfte	8	-487
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	-1.159	-615
Resultaat op mutaties	-4.643	1.785
Overig resultaat	-1.418	-
	<u>-7.212</u>	<u>683</u>

Het overig resultaat betreft de toename aan onder meer de voorziening smartegeld en vergrijzing.

	2013	2012
11. Herverzekeringen		
Premies voor overlijdensrisico	84	14
Uitkeringen van herverzekerd nabestaandenpensioen	-359	-
Winsttaandeel	-	-50
	<u>-275</u>	<u>-36</u>

12. Uitvoeringskosten pensioenregeling

Administratiekosten	605	472
Adviseurs- en controlekosten	873	1.006
Bestuurskosten	75	75
Kosten betalingsverkeer	7	4
Overige kosten	350	133
	<u>1.910</u>	<u>1.690</u>

De administratiekosten zijn de vergoedingen voor de administratie van de pensioenregeling door Syntrus Achmea Pensioenbeheer N.V.

In de adviseurs- en controlekosten zijn onder andere de advies- en ondersteuningskosten Montae en de accountantskosten opgenomen.

De kosten voor advies van en ondersteuning door Montae bedragen 692 in 2013 (2012: 902).

De accountantskosten bedragen 62 in 2013 (2012: 62) en hebben betrekking op controlewerkzaamheden van de jaarrekening en de jaarstaten DNB, alsmede aanvullende controlewerkzaamheden ten aanzien van de deelnemersadministratie. Door de externe onafhankelijke accountant zijn geen advieswerkzaamheden verricht. De controlewerkzaamheden zijn uitgevoerd door Ernst & Young Dutch Caribbean.

13. Diverse baten en lasten

Onterecht toegekende uitkering door APNA	-13	-13
Subtotaal diverse baten en lasten	<u>-13</u>	<u>-13</u>
VUT-premiebijdragen	396	582
Afboeking VUT-bijdragen	-	-6
VUT-uitkeringen	-364	-544
Uitvoeringskosten VUT-regeling	<u>-32</u>	<u>-32</u>
Totaal VUT-regeling	<u>-</u>	<u>-</u>
Totaal diverse baten en lasten	<u>-13</u>	<u>-13</u>

Op verzoek van de Nederlandse Staat voert PCN de VUT-regeling uit van de werkgevers die zijn aangesloten bij het fonds. De uitvoering van de VUT-regeling heeft voor het fonds geen resultaat tot gevolg (resultaatneutraal).

De geldstromen van pensioen en VUT zijn gescheiden.

Personeelsleden

Bij het fonds zijn geen werknemers in dienst.

Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing.

Bonaire, 12 juni 2014

Pensioenfonds Caribisch Nederland
Het bestuur

H.W.T. Linkels
Voorzitter

V.F. Marcha
Plaatsvervangend voorzitter

W.S. Johnson
Secretaris

OVERIGE GEGEVENS

OVERIGE GEGEVENS

1 Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn na de balansdatum geen gebeurtenissen geweest van dien aard dat een wezenlijk ander beeld zou ontstaan van de financiële positie per 31 december 2013 dan op grond van dit verslag kan worden verkregen.

2 Resultaatverdeling

Het resultaat over 2013 is volledig gemuteerd in de algemene reserve van het fonds.

3 ACTUARIËLE VERKLARING

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Caribisch Nederland (PCN) te Kralendijk, Bonaire is aan Buck Consultants N.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet BES over het boekjaar 2013.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening. In overeenstemming met de richtlijn "Samenwerking tussen accountant en actuaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen" heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter overtuiging van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 13 tot en met 16b van de Pensioenwet BES.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen toereikend zijn vastgesteld, en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Caribisch Nederland is naar mijn mening slecht, vanwege een dekkingstekort.

Willemstad, Curaçao, 12 juni 2014
drs. Martin C. Jansen AAG
verbonden aan Buck Consultants N.V.

Buck Consultants N.V.

4   CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van
Stichting Pensioenfonds Caribisch Nederland
Bonaire

Wij hebben de in dit jaarrapport 2013 opgenomen jaarrekening 2013 van Stichting Pensioenfonds Caribisch Nederland te Bonaire gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013, de staat van baten en lasten over 2013, het kasstroomoverzicht 2013 en de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek BES (BW BES). Het bestuur heeft de jaarrekening opgesteld volgens in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor waardering van activa en passiva en methoden van resultaatbepaling, met uitzondering van de waardering van de technische voorzieningen die, in overeenstemming met de Pensioenwet BES, zijn bepaald met een actuariële rekenrente van 3,75%. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden (NV-COS). Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Caribisch Nederland per 31 december 2013 en van het resultaat over 2013 in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor waardering van activa en passiva en methoden van resultaatbepaling, met uitzondering van de waardering van de technische voorzieningen die, in overeenstemming met de Pensioenwet BES, zijn bepaald met een actuariële rekenrente van 3,75%.

Benadrukking van een onzekerheid in de jaarrekening inzake de APNA boedelscheiding

Wij vestigen de aandacht op de 'Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen' paragraaf in de toelichting van de jaarrekening, waarin de onzekerheid uiteengezet is met betrekking tot de uitkomst van de afwikkeling en afrekening van de APNA boedelscheiding. Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Verklaring betreffende het bestuursverslag

Wij vermelden dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Curaçao, 12 juni 2014

Ernst & Young Accountants

C. Smorenburg RA AA

drs. P.W. Aberson RA

BIJLAGEN

1 VERLOOPSTAAT DEELNEMERS

	2013		2012	
	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
Deelnemers				
Stand vorig boekjaar		2.377		2.236
Nieuwe toetredingen	362		326	
Ontslag zonder premievrije aanspraak	-10		-17	
Ontslag met premievrije aanspraak	-106		-109	
Ingang pensioen	-5		-37	
Overlijden	-3		-5	
Andere oorzaken	-29		-17	
		209		141
Stand einde boekjaar		2.586		2.377
Gewezen deelnemers				
Stand vorig boekjaar		715		644
Ontslag met premievrije aanspraak	106		109	
Ingang pensioen	-8		-25	
Overlijden	-		-1	
Afkopen	-9		-5	
Andere oorzaken	22		-7	
		111		71
Stand einde boekjaar		826		715
Pensioengerechtigden				
Stand vorig boekjaar		607		556
Ingang pensioen	13		61	
Overlijden	-9		-10	
Afkopen	-16		-9	
Ingang nabestaandenpensioen	8		15	
Ingang arbeidsongeschiktheidspensioen	9		1	
Andere oorzaken	5		-7	
		10		51
Stand einde boekjaar		617		607
		4.029		3.699